

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BILLEDER

Ved Torben Theisen.

fra det nu forsvundne

ØSTERBRO

FORORD

Det Østerbro, som er emnet for denne billedbog, er dele af Østerbros og bydelens indbygges historie, hvor mange bygninger og motiver er forsvundet, men som man stadig kan huske, når man ser dem. Bogen omhandler således tiden fra århundredskiftet frem til i dag - i rum og tid er det et Østerbro, der adskiller sig fra den bydel, vi nu kender.

Tak til Københavns Bymuseum, Københavns Brandvæsen, Politihistorisk Selskab, Det Kongelige Garnisonsbibliotek, Tøjhusmuseet, Rådhusbiblioteket, Livgardens Historiske Samling, Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv og DSB - samt til mange privatpersoner på Østerbro - der har stillet fotografierne til rådighed.

Kort: Kortet side 141 er fra ca. 1910-15 og viser en del af Østerbro. (Udlånt af Kbhs. Brandvæsen). Kortet siderne 142-143 og side 144 er fra ca. 1879 og udført af landinspektør V. F. A. Berggreen til J. P. Traps statistisk-topografisk Beskrivelse af Danmark (bind I, 1. del, s. 43 ff). Begge kort er reduceret i størrelsen af pladsmæssige grunde.

Torben Theisen

ISBN 87 85207 88 8 (hft)

Udgivet af:

Dansk Historisk Håndbogsforlag ApS,
Klintevej 25, DK-2800 Lyngby,
Tlf. 02-98 85 00
Copyrighted 1984.

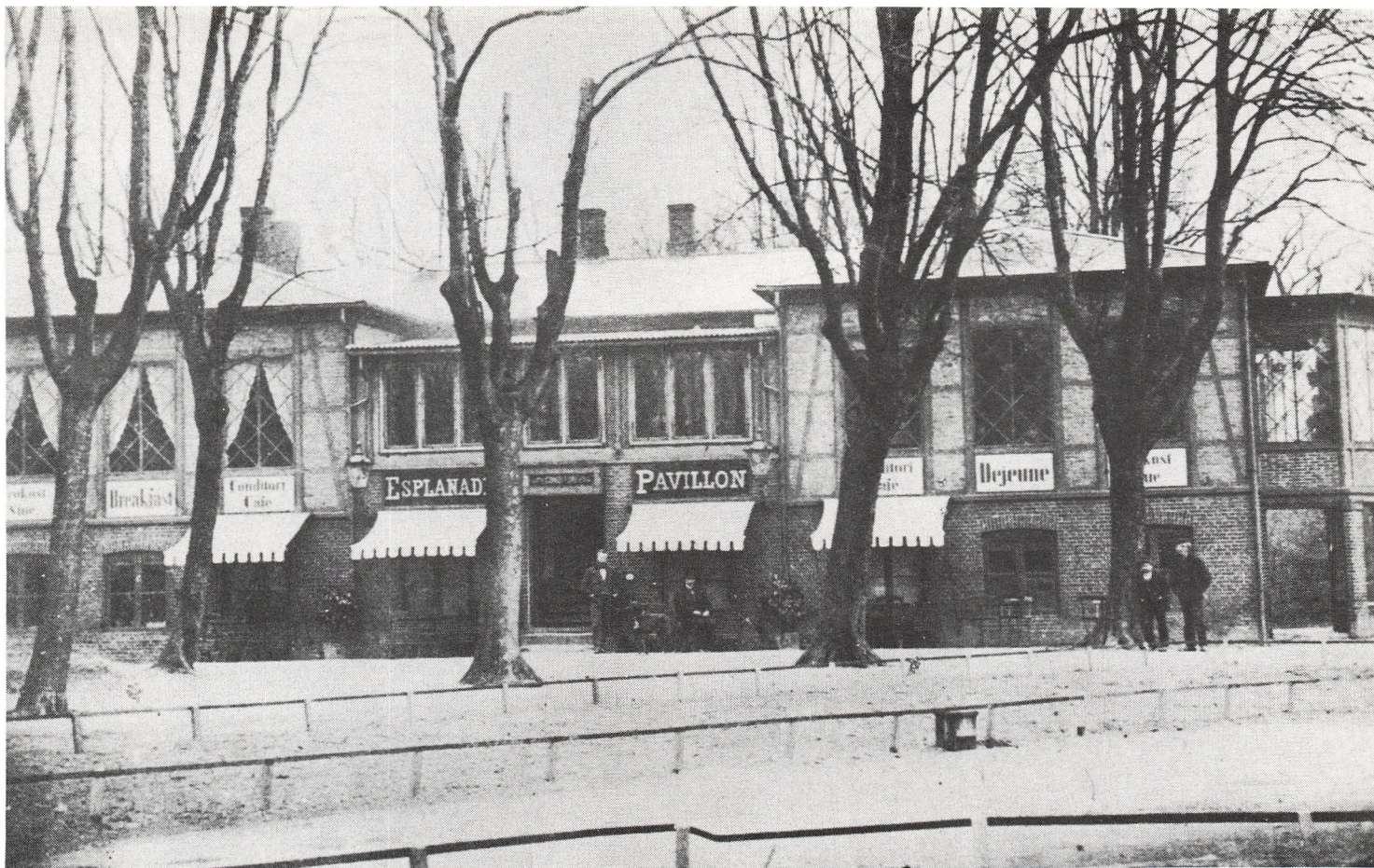
Luftfoto af det søndre og østre Østerbro i 1926. Til venstre forned: Nyboder, derefter Store Kongensgade, hvor den gamle Gardehusarkaserne lå. Hvor Bornholmegade ligger i dag, lå det gamle Grønningen, før det blev flyttet til den nuværende plads. Midt i billedet Kastellet. I midten til højre ses den gamle Toldbod, i dag nedrevet og rederiet A.P. Møller har bygget en ny stor administrationsbygning på stedet. Længere op til højre, den gamle Langeliniepavillion, der blev schalburgteret under krigen. Foroven til venstre det nybyggede Classens Have ved Strandboulevarden. Imellem Strandboulevarden og Østbanegade, der var under anlæg, er der på det første stykke endnu ikke bygget boliger. Derefter det store jernbaneterræn og Frihavnen, der er bygget på inddæmmede arealer. Helt ude til højre fortet Trekroner.

Store Kongensgade, mellem Østerbrogade og Toldbodvej, set fra hjørnet af Gernersgade, Toldbodvej og Store Kongensgade. Til venstre fortovet langs Nyboder. Den lange lave bygning midt i billedet og bygningerne bag ved, er den gamle Husarkaserne. Den lange lave bygning blev opført i 1783 som reberbane. I baggrunden til venstre den nyopførte ejendom på hjørnet af Oslo Plads og Østbanegade. Kasernen blev nedlagt i 1898, hvor husarerne blev flyttet til den nye kaserne på Østerbrogade. Arealet, ialt 130.000 kvadratalen blev tilskødet Københavns kommune. Nedbrydningen af de gamle bygninger påbegyndes i 1905 og kommunen solgte kort tid efter ca. 47.000 kvadratalen til privat bebyggelse. Samtidig blev Grønningen flyttet til den nuværende plads, hvad der var gammelt militært område under Kastellet. Stedet er, hvor man på billedet kan se de høje træer i baggrunden. Den høje bygning midt i billedet var bolig for ugifte officerer.

Grønningen lå i begyndelsen af dette århundrede, hvor Bornholmsgade nu ligger. Til venstre: Gammel Husarkaserne. Midt i billedet: Sporvognskørebane »måtte ikke befæres af andre trafikanter«, derefter spadseresti mellem Toldbodvej og Østerbrogade. Til venstre for kørebanen ses ventesal for sporvognspassagerer. Træerne til højre i billedet er på daværende tidspunkt en del af Kastellet's fæstningsareal. Ved flytningen af Grønningen blev de fældet.

Esplanade-Pavillonen, der i mange år lå på Den engelske Kirkes plads. Den første pavillon blev bygget i 1844, hvor toldboden senere kom til at ligge, og flyttet til den senere plads i 1884. I dag nedrevet og haven en del af Churchillparken med Frihedsmuseet.

Den 7. maj 1945, var det igen Dannebrog der gik til tops foran kommandantboligen i Kastelet. I baggrunden ses kirken og møllen. Vagten i Kastelet bestod af 12 englændere og 4 danske frihedskæmpere fra P. 4. Englænderne insisterede på, at det skulle være Dannebrog, der skulle hejses. Så en af frihedskæmperne måtte tage hjem efter sit eget flag, der da blev hejst under fuldt honnør. De 16 allierede soldater fra England og Danmark passede på ca. 3.000 tyske soldater i Kastelet.

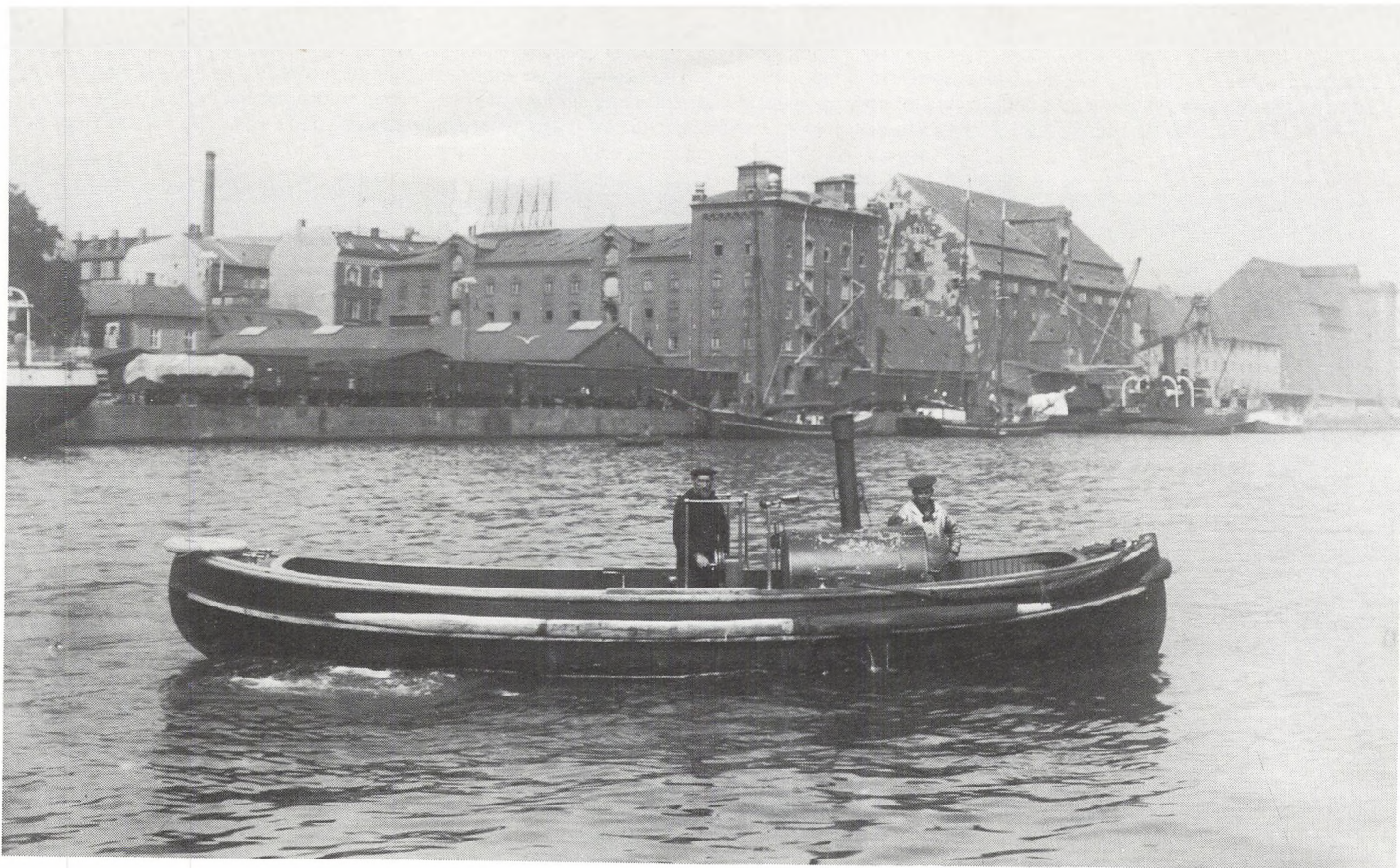
Gefion-springvandet, der ligger i Churchillparken, viser Gefion da han med sine okser pløjer Sjælland fri af Skåne. Springvandet er skabt af billedhuggeren A. Bundgaard og skænket af Carlsberg med tilskud fra Københavns kommune. Det blev afsløret den 14. juni 1908 og er her fotograferet samme år med københavnere på beundringstur.

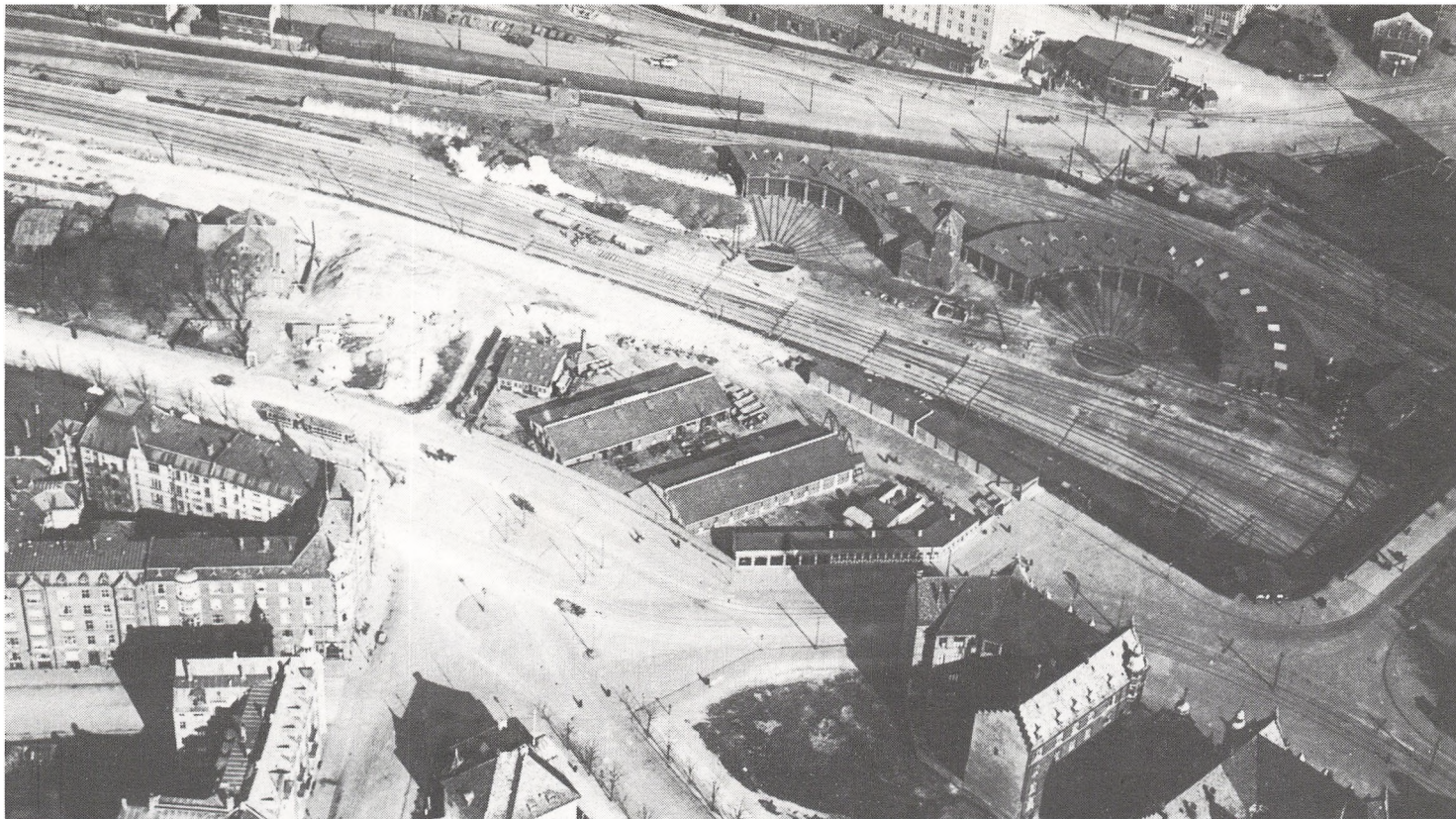
Langelinie-Pavillonen i 1905. Bygningen var opført i 1903 af Københavns kommune. På første sal havde Kongelig dansk Yachtklub lokaler. Pavillonen blev schalburgeret i 1944. Først i 1958 så en ny Langelinie-Pavillon dagens lys, stadig med Kongelig dansk Yachtklubs lokaler på første sal.

Søndre Frihavnsvej i 1914. I dag Folke Bernadottes Alle. For enden Den svenske Kirke. Til højre ses Onkel Toms Hytte, hvor cigarhandler Johndal i mange år drev en tobaksforretning. I dag lukket, men Johndal bor dog stadig på første sal. DSB, der ejer begge bygninger, vil have dem nedrevet, da arealet de ligger på skal bruges til andet. Det vil være en stor skam, da begge bygninger er en del af Frihavnens kulturhistorie. Tårnet til venstre for gavlen på den høje bygning er det originale tårn på Østerbro station, i dag genskabt.

Båden der i mange år sejlede officerer og menige til Holmen - her i Københavns havn i 1905.

Da først de militære demarkationsservitutter blev ophævet i slutningen af forrige århundrede, fik staden København voksevæk, hvad dette luftfoto fra omkring 1915 tydeligt viser. Øverst i billedet Frihavnen og jernbaneterrænet, der var anlagt på inddæmmede arealer, Langeliniebroen og Østerport station, anlagt på tidligere fæstningsarealer, med volde m.v.. Helt ind til Strandpromenaden, i dag Strandboulevarden, gik Øresund, hvor der indtil man begyndte på inddæmningen, lå to store åbne badeanstalter nemlig Bech's og Engelbrecht's. De lå hvor der i dag er banelegeme ca. foran de to jernbaneremiser. I midten ses Gefions Plads, i dag Fridtjof Nansens Plads, med fra venstre forneden Kastelsvej, Hardangergade, Strandboulevarden, Østbanegade og Kristianiagade, hvor gaderne strålede ud fra. Dengang sluttede Østbanegade foran bygningerne Gefion og Gylfe ved Langeliniebroen. Hvor Østbanegade i dag fortsætter, var der dengang indkørsel til privat vognmandsforretning. DSB-remiserne - med drejeskiverne foran - forsvandt ved en eksplosionsbrand i 1952. Bagved remiserne ses sporet, der var anlagt gennem Frihavnshegnet til DSB's Malmøfærge. Den første færge til Malmø var en hjuldampet med navnet Kiøbenhavn. I dag kan man sige, at DSB var foran sin tid, da DSB's første automobil i 1905 blev indsat samme sted til fragt af folks bagage. Den var nemlig elektrisk drevet !

Strandpromenaden – i dag Strandboulevarden – ca. år 1890. Bygningerne til højre er Bech's og Engelbrecht's badeanstalter. Udenfor byporten var den første badeanstalt blevet bygget i 1843 af billedhuggeren Møen, på kammerherre Classens strandjorde.

Den sidste rest af Strandpromenaden, »Strandboulevarden« i 1910. Til venstre villaen »Christiansgave« og bag denne nogle af de nye ejendomme på Strandboulevarden nr. 3-5. Til højre badehusejerne Bech's og Engelbrecht's gamle huse.

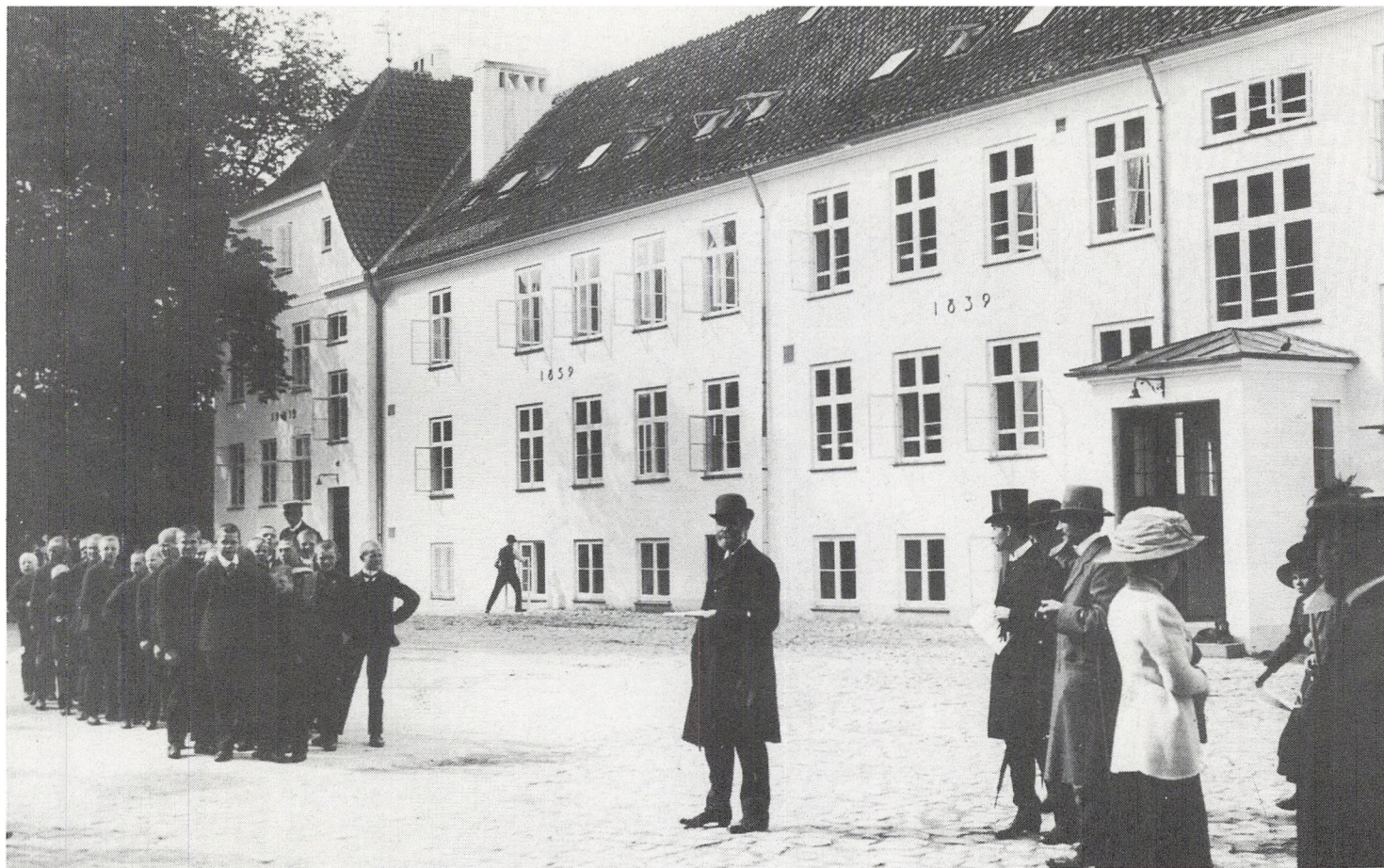

Strandboulevarden 8 i 1924. Helt op til slutningen af tyverne drev G. Pedersen, Østerbro Bræddehytte, en café og restaurant på stedet. Bygningerne i baggrunden er Frihavnen.

Kastelsvej 8 sidst i tyverne da der var indrettet keglebane og billardsalon i huset. Bygningen var opført i midten af forrige århundrede af billedhugger Møen. Naboejendommen Kastelsvej 10, var opført i samme periode, og en overgang beboet af generalerne Rye og Bülow, kendt fra krigen 1849. Begge bygninger blev nedrevet i 1927. Nedrivningen gav entreprenøren visse problemer. Ifølge de gamle militære servitutter måtte der ikke uden for voldene bygges stenhuse, men kun huse af træ, der, i tilfælde af fjendtligt angreb på byen, hurtigt kunne nedrives eller brændes. Disse byggeregulativer kom man uden om ved at bygge husene af sten og derefter beklæde dem med træ !

En af de første bygninger i demarkationslinien var Det Kongelige Døveinstitut, Kastelsvej 58. Bygningen blev først bygget efter svære forhandlinger med militæret, der ville bestemme, hvordan den skulle være indrettet, men i 1839 stod instituttet der. Her er elever og lærere fotograferet i 1912 ved indvielsen af den sidst fløj, der er bygget til.

Blindeinstituttet opført 1858 på Citadelsvej, i dag Kastelsvej. Billedet, der er taget i begyndelsen af dette århundrede, viser blinde børn i en undervisningstime i gang med strikke- og hækleopgaver.

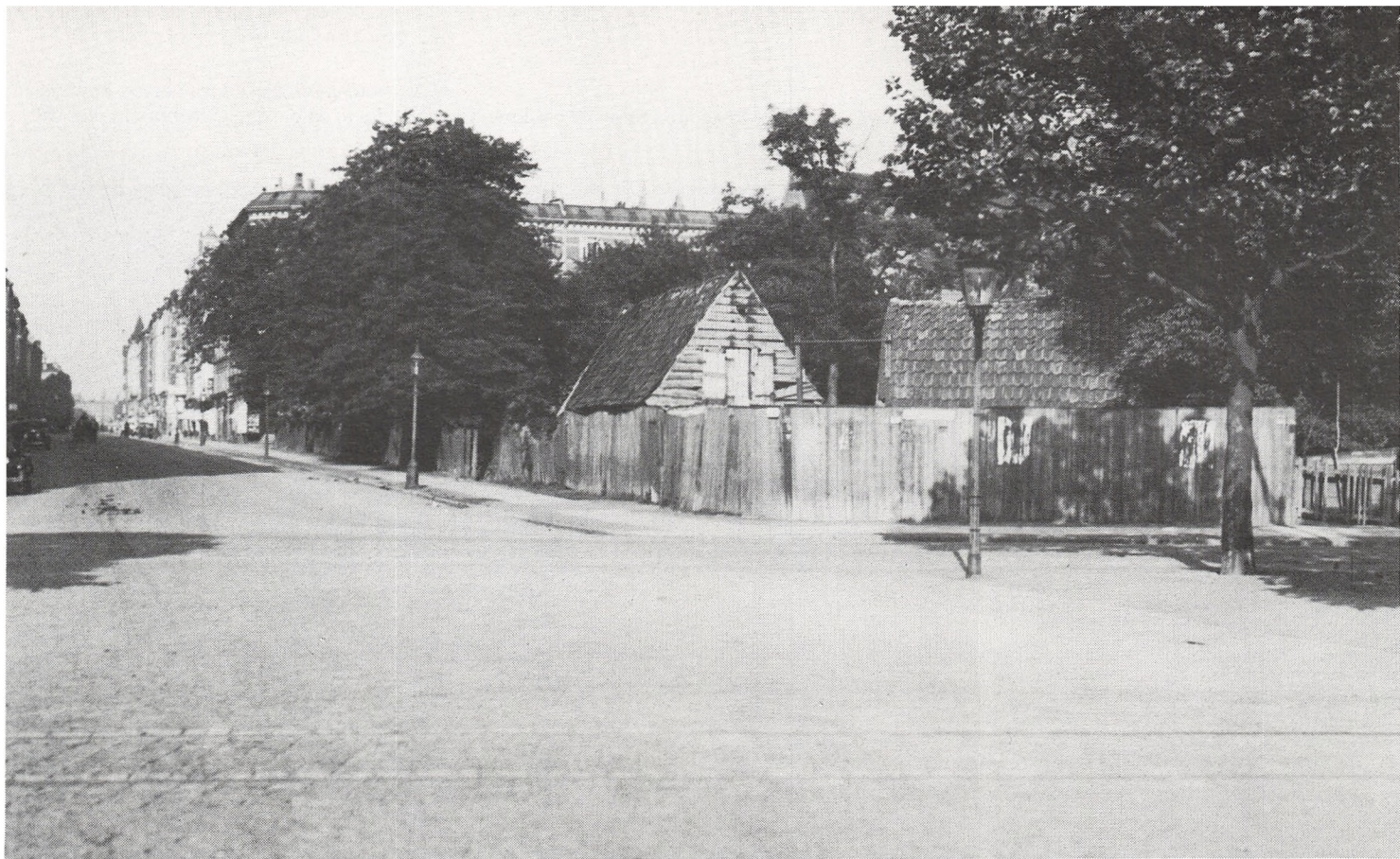
Luftfoto fra 1931 visende fra venstre forned: Livjægergade, midt i billedet forned Classens Have, Strandboulevarden, der starter forned til højre og fortsætter billedet igennem. Ude til højre ses jernbanen. Nordhavn Station er ikke bygget endnu, den kom først i 1934, da S-toget blev indsat på denne strækning. Helt ude til højre: Frihavnen med Mellembassinet og Nordbassinet.

Da man i 1924 skulle udgrave til Det alm. Boligselskabs karré, det nuværende Classens Have, fandt man flere skeletdele. Skeletterne stammede fra faldne englændere i 1807 ved livjægerens udfald fra Kastellet og slaget i den gamle Classens have.

Villaen Aggersborg, placeret på en ø midt i Aggersborg Sø, der var en del af Classens Have. Villaen, der her er gengivet efter et maleri af P. C. Skovgaard, blev nedrevet så sent, som i 1898. Adgangen til øen skete over en smal træbro, og i søen var der svaner og ænder. Om aftenen kunne man ro ture på søen, mens månen steg op over svenskerkysten og snart efter spejlede sig i vandet. Villaen og søen var placeret, hvor i dag Classensgade og Aggersborggade krydser hinanden, som det sydvestligste punkt. Som den nordligste linie var Næstvedgade. Indenfor denne firkant var denne idylliske oase beliggende, så tæt på byen og dog så landligt.

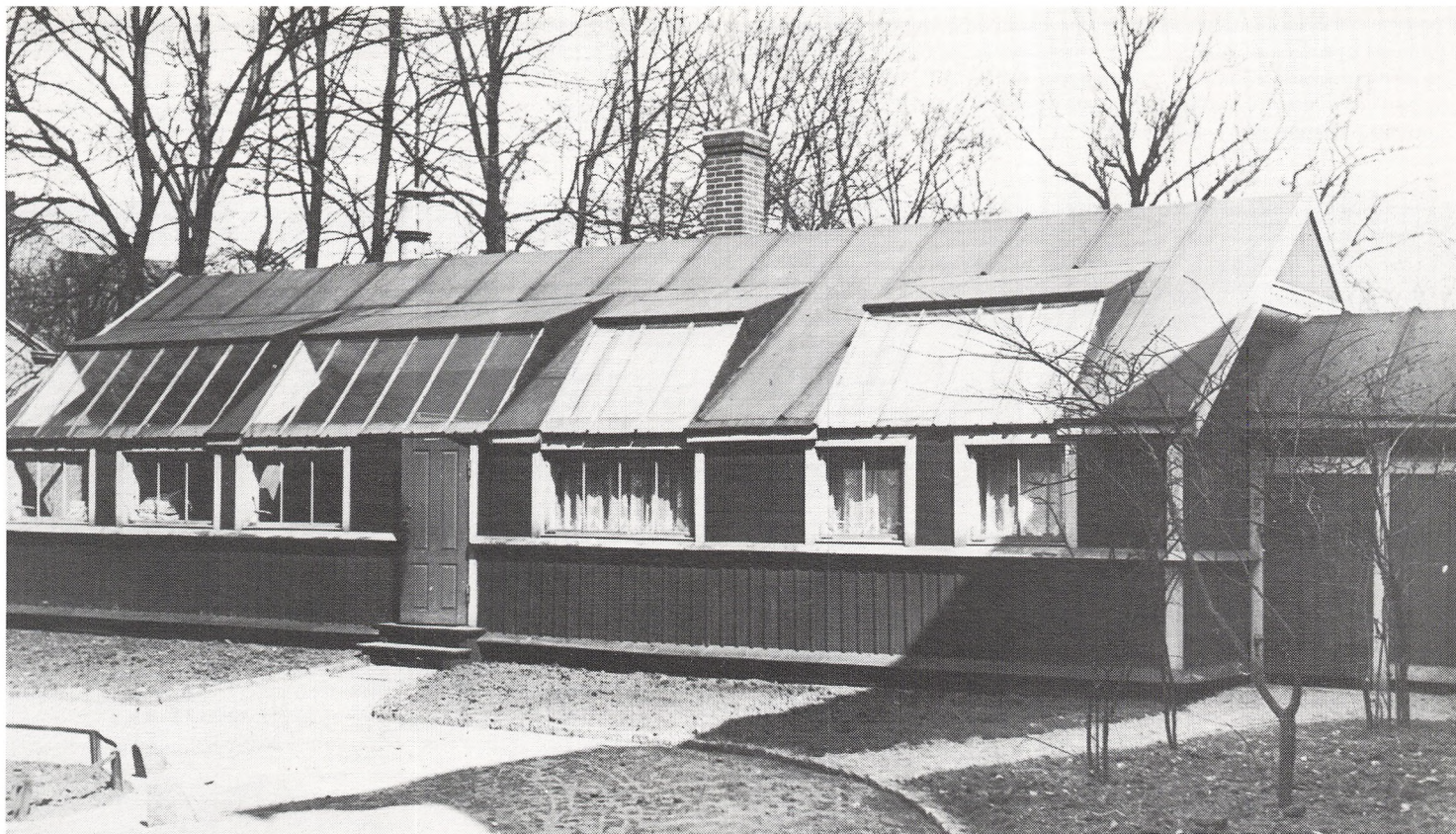

I mange år var Frihavskirken nærmeste nabo til denne ubebyggede hjørnegrund på hjørnet af Classensgade/Strandboulevarden. Billedet stammer fra 1919 - lige før plankeværk og småhuse blev nedrevet for at give plads til flere høje beboelsesejendomme.

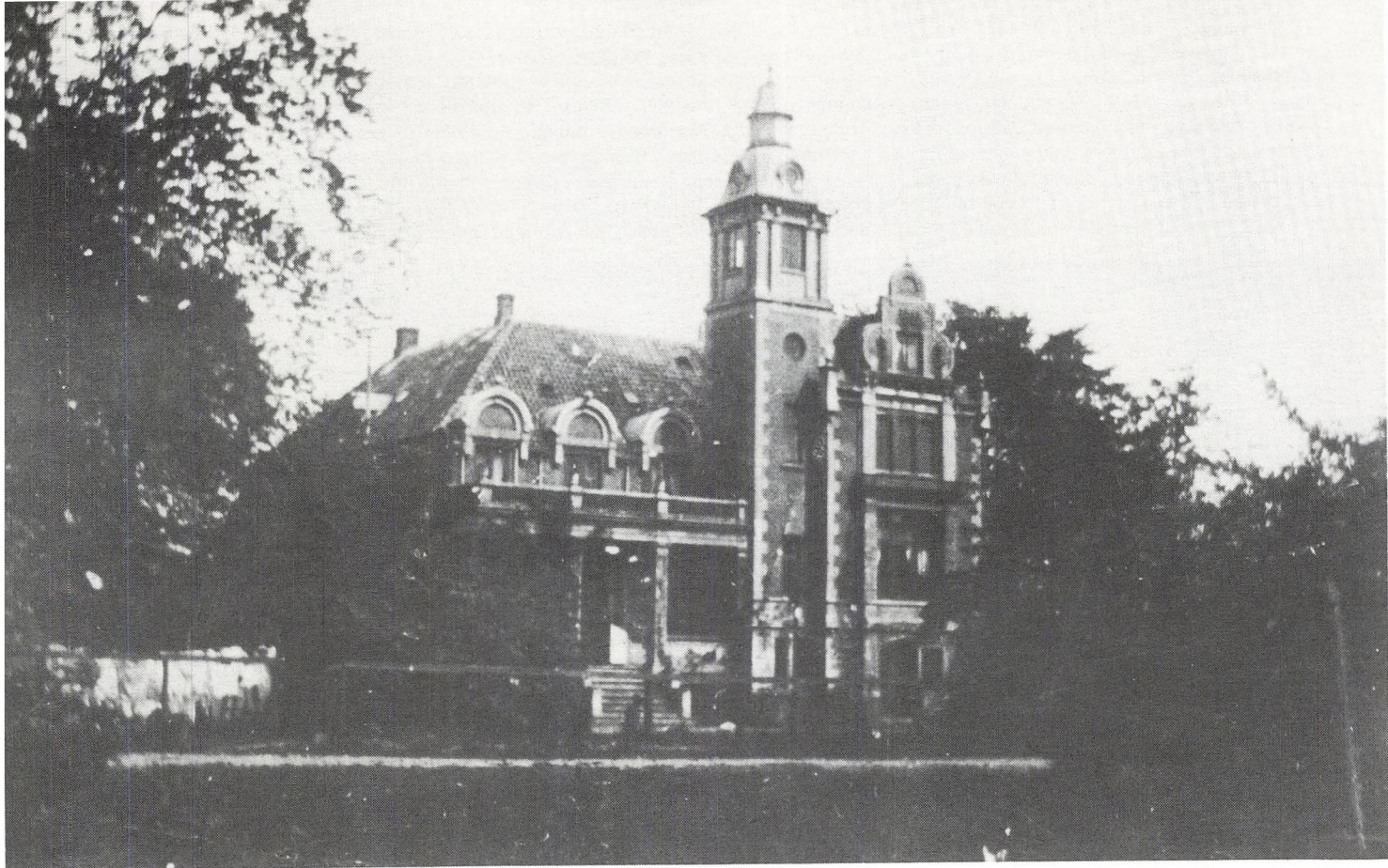

Lille Marstrandsvej i 1920. Vejen lå mellem Pedersborgvej og Marstrandsvej (i dag A. L. Drewsensvej) og indgår i dag i Rosenvængets Hovedvej. Dengang bosted for en lille håndværksmester.

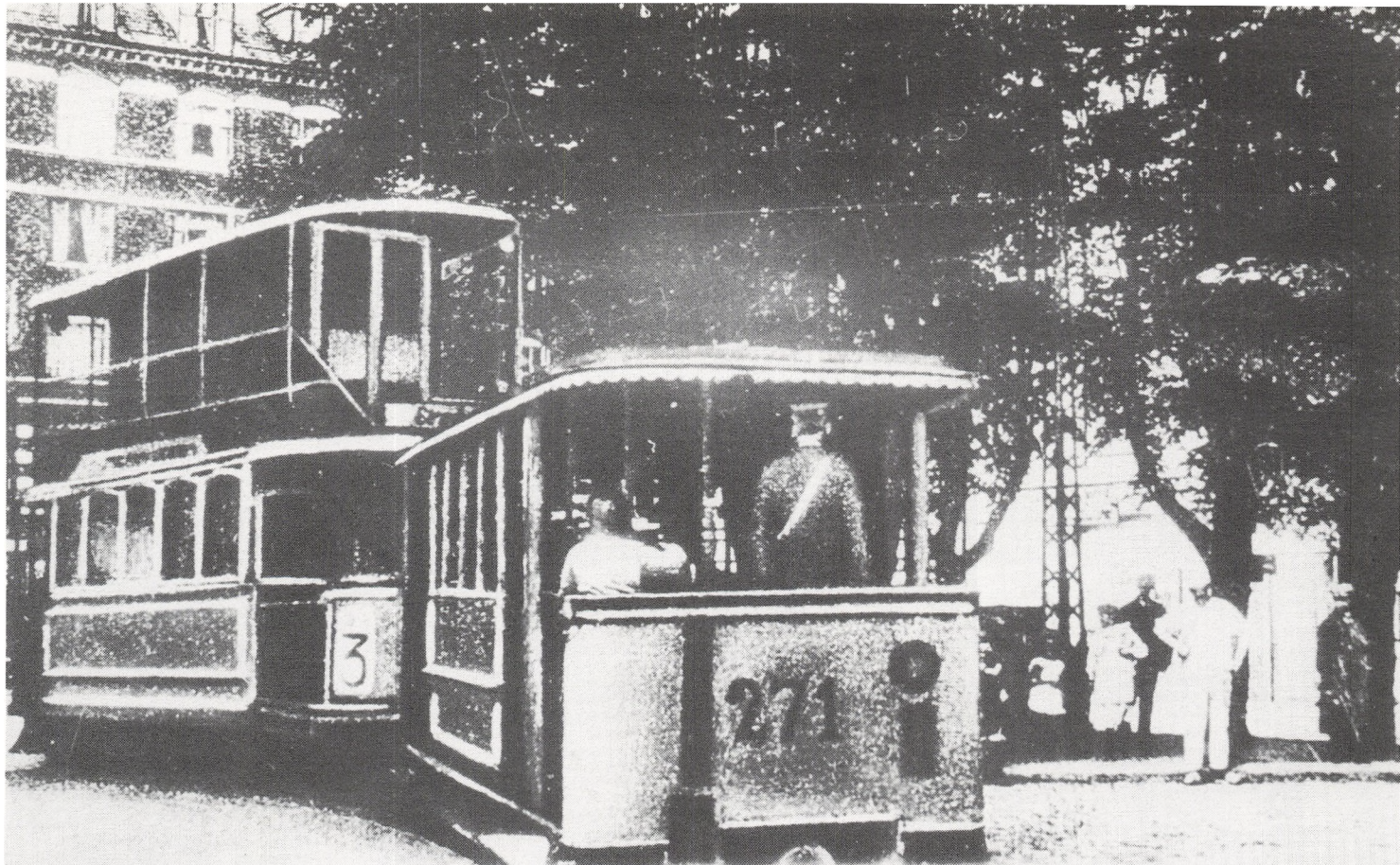

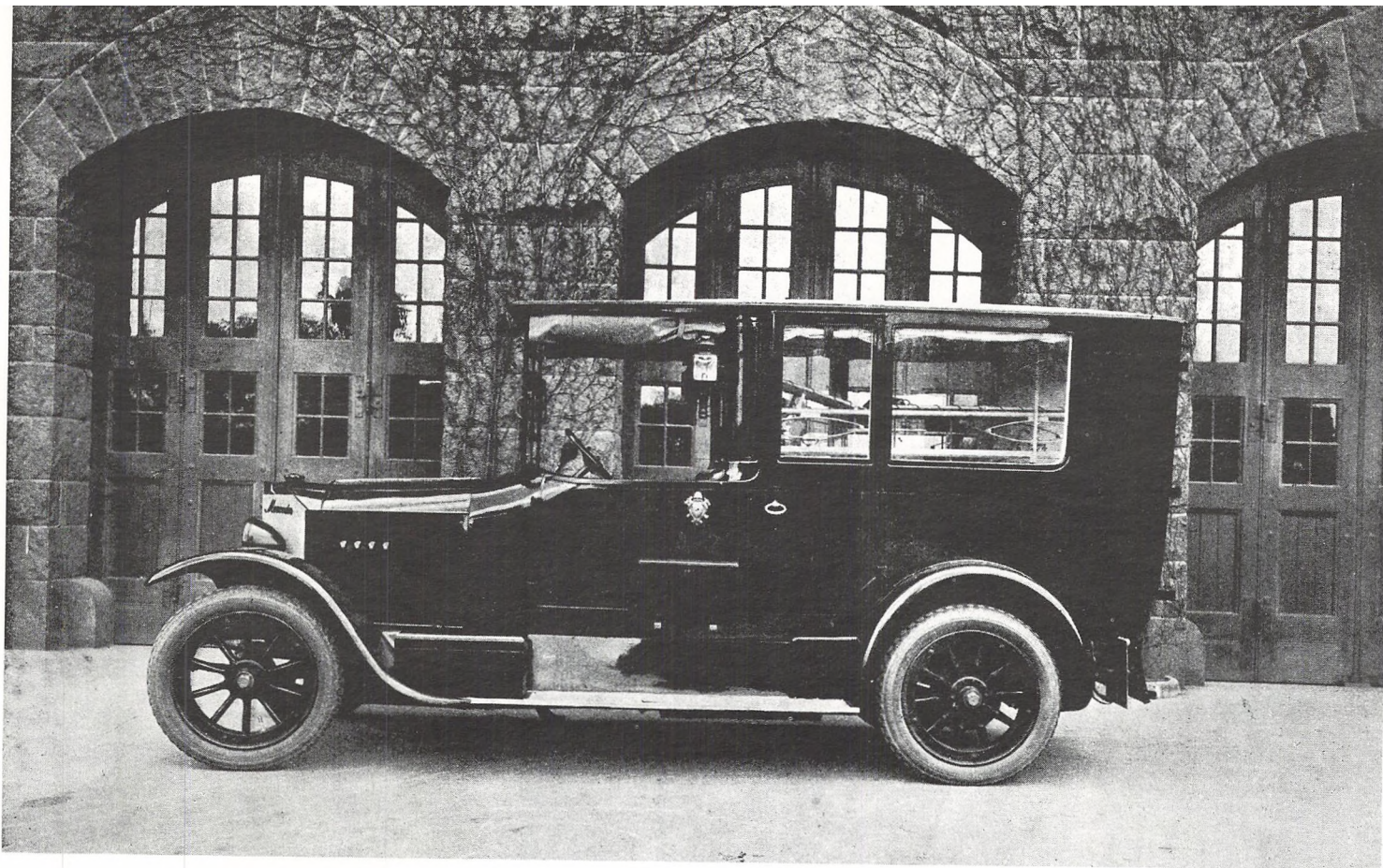
Lægen Niels Ryberg Finsen's første pavillon til behandling af især hudtuberkulose. Bygningen blev bygget i et hjørne af Kommunehospitalets have og Københavns kommune ville stille grund til rådighed, hvis private personer ville skaffe penge til bygning og apparater. Hele bygningen kostede kr. 4.331,15 og laboratoriets indretning kr. 1.407,81. Carlsbergfonden havde ydet et tilskud på 2.000 kroner. Efter meget kort tid havde Finsen og instituttet så stor en succes med behandlingerne, at det var nødvendigt at finde større lokaliteter. Det fandt man i cirkusdirektør Hinnes ejendom på Rosenvængets Hovedvej 37. Mange af grundejerne omkring Rosenvænget protesterede mod placeringen af instituttet. Det hjalp dog ikke, og offentligheden havde fået øjnene op for Finsens store betydning, så finansudvalget bevilligede et rentefrit lån på 240.000 kr., som var nødvendigt for køb og indretning af bygningerne. I ridehuset, der hørte til ejendommen, blev der indrettet lysbadeanstalt, hvad der stadig er. Den gamle pavillon er nedrevet i dag. Niels Ryberg Finsen modtog i 1903 Nobels medicinske pris, der dengang var på kr. 150.000. I dag er Finsen instituttet »omsporet« til kræftbehandlings- og kræftforskningscenter. Den store hospitalsbygning, vi kender i dag på Strandboulevarden, blev bygget i 1919.

Østerbros måske mest berømte landsted i slutningen af forrige århundrede var »Rolighed«. Det lå på en parcel af Det gamle Kalkbrænderi ved det nuværende Melchior's Plads med en storslået udsigt over Øresund. Melchior's Plads er opkaldt efter den sidste ejer, Moritz Melchior. Det, der var med til at gøre Rolighed til et berømt hus, var, at H. C. Andersen levede sine sidste år i huset under kyndig pleje af fru Melchior. H. C. Andersen døde i huset 4. august 1875. Det var ikke kun H. C. Andersen der nød godt af husets gæstfrihed, også Oehlenschläger, Mynster, brødrene Ørsted, Heiberg, Ingemann og Henrik Steffens kom på Rolighed. Rolighed nedbrændte i 1898, fire år efter Melchior's død, og i dens sted opførtes et stort ejendomskompleks.

Linie 3 på Melchiors Plads i 1910, hvor den havde endestation. Linie 3 forvogns øverste etage blev fjernet i 1924. Den åbne bivogn på billedet blev kaldt Thingvalla. Den sidste hesteomnibus blev nedlagt i 1913. I 1936 overtog Københavns kommune de københavnske sporveje. Den sidste sporvogn kørte i København i 1972.

I 1921 fik Københavns Brandvæsen 8 stk. Mercedes ambulancer. En af dem blev placeret på den nye brandstation i Østbanegade. Samtidig overgik al ambulancetjeneste til brandvæsenet. Indtil 1921 henhørte ambulancetjenesten under Røde Kors; dog havde det været personale fra Københavns Brandvæsen, der betjente de gamle hesteambulancer.

Østerbro Brandstation, Østbanegade 89 flyttes fra Østerbrogade 47 til den nye station. Stationen skulle klare brande på Østerbro og i det nye Frihavnen. På billedet, der er taget omkring 1905, ses brandudrykning med dampsprøjten til venstre. Vejen til højre i billedet er Livjæger Allé. I dag indgår den første del som vendeplads på den senere udvidede brandstation. Den sidste rest er tilkørsel til en beboelsesejendom. Resten af vejen fra Strandboulevarden til Livjægergade, hedder i dag Næstvedgade.

Den i dag kendte isenkramforretning, Willemoesgade 61, startede i 1912. På billedet ses grundlæggeren C. Sørensen med familie foran forretningen. Som det fremgår af facaden var det ikke søm og skruer, men køb og salg af brugte møbler, samt auktionsvarer, bl.a. cykler, der indgik i salgsprogrammet.

Ejendommen Århusgade 95 i 1920. Siden dengang er manufaktur- og trikotageforretningen lukket, og den er i dag en del af Den Danske Banks filial på hjørnet af Strandboulevarden/Århusgade.

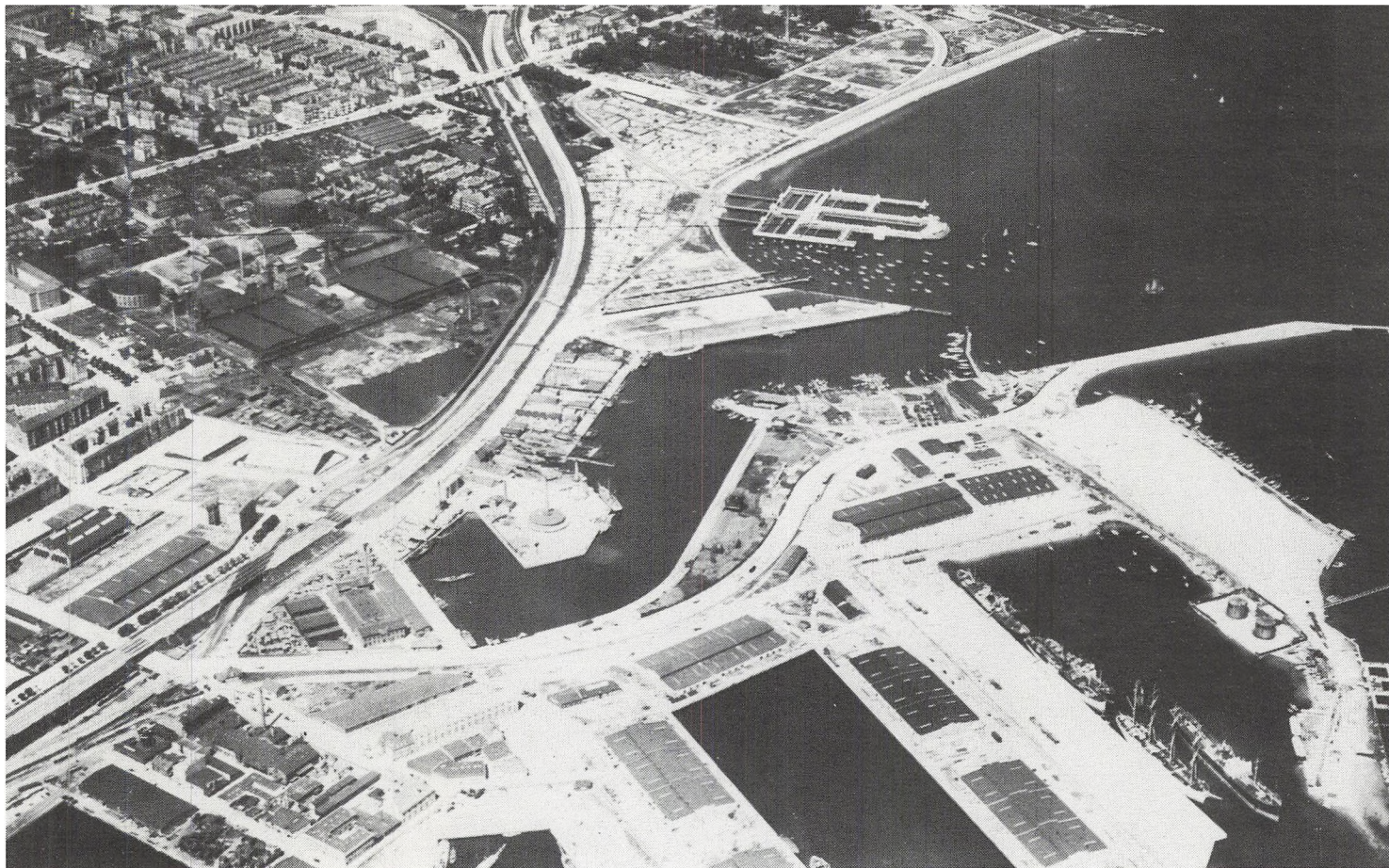

De sidste rester af De Fattiges Dyrehave i 1916 set fra bagsiden. Den lå på hjørnet af Sibbernsvej - i dag Strandboulevarden og Hjørtinggade. De Fattiges Dyrehave var et samlingssted for det samme publikum, som kom på Dyrehavsbakken, men De Fattiges Dyrehave havde den fordel, at det lå tættere på hovedstaden. Spurgte man datidens borgere om haven, rynkede de på næsen: Det var kun et sted for »fordrukne matroser, nyboderdreng og den laveste pøbel !«

I tyerne blev De Fattiges Dyrehave omdannet til Bødkerforretning og fabriksudsalg for gummi og tjære. Den nærmeste nabo til venstre var spritfabrikken Fortuna, en del af De Danske Spritfabrikker, og naboen til højre var Kryolitfabrikken Øresund.

Luftfoto fra 1930, visende det nordligste Østerbro. Forneden til venstre: Jernbaneviadukten Århusgade/Østbanegade. Derefter den nyanlagte jernbane, der passerer Østre Gasværk og Øresundshospitalet og derefter krydser Østerbrogade med (til venstre derfor) de i 1910 byggede arbejderboliger i Kildevældskvarteret. Foroven midt i billedet ses Ingeniørkasernen. Forneden til højre Frihavnen med Redhavnen, Kronløbsbassinet og Orientbassinet, og yderst til højre er man begyndt på anlæg af Skudehavnen. Bassinet midt i billedet er Kalkbrænderihavnen, hvor Nordhavnsværftet lå - Svanemølleværket er der ikke tænkt på endnu. Derefter den offentlige friluftsbadeanstalt Helgoland. Strandvænget,

En sommersøndag på friluftsbadeanstalten Helgoland i 1910. Dengang kunne en udspringskonkurrence trække tilskuere til, ja så mange, at man måtte sidde på bassinkanten, med fødderne i vand.

Ny Kalkbrænderi, som lå for enden af Øresundsgade, i dag Strandboulevarden, ved nedrivningen i 1913. Husene i baggrunden er beliggende på Løgstørgade. Fotoet er taget fra Strandboulevarden.

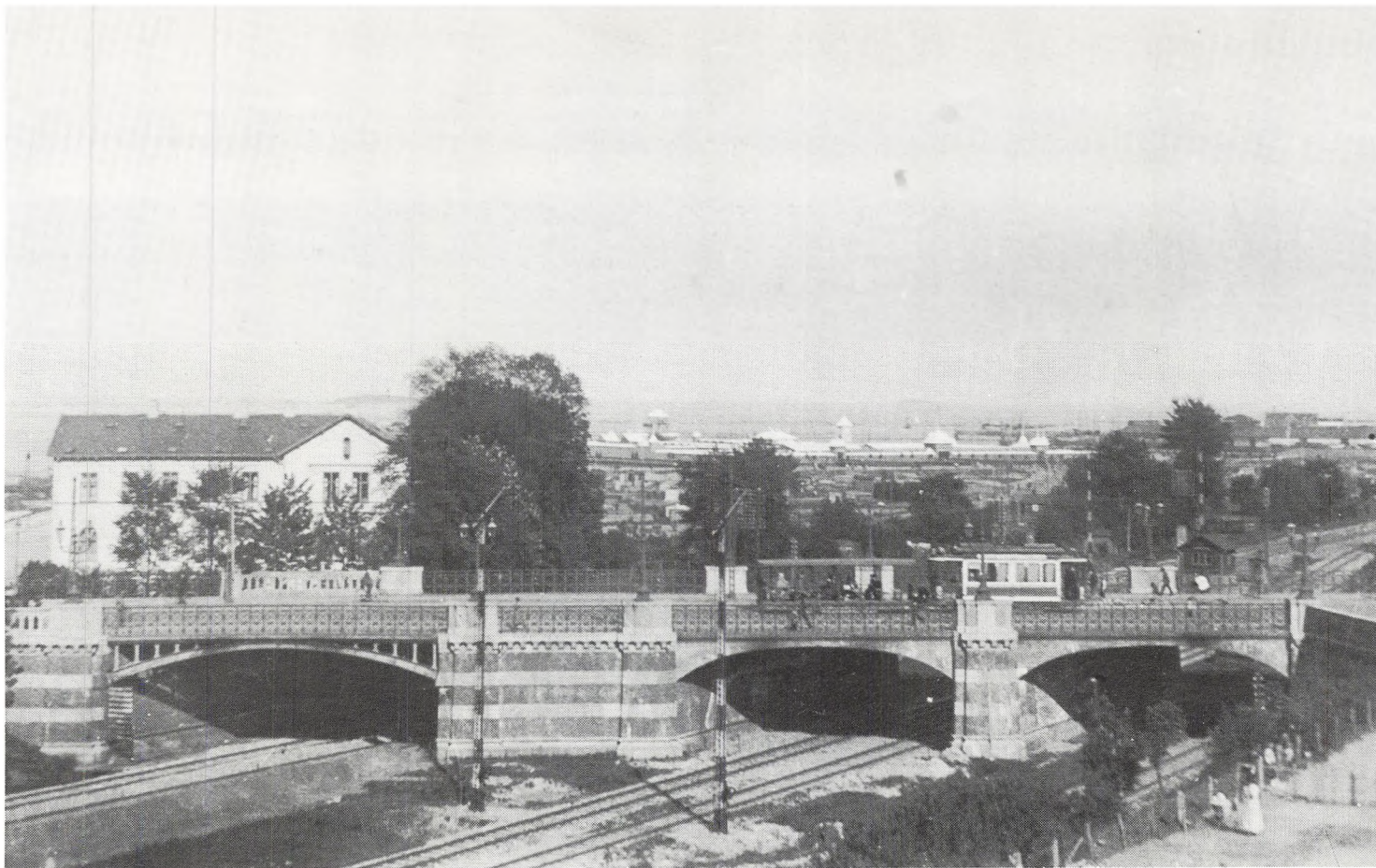
Et postkort sendt fra en af pigerne i mejeriet Løgstør, Løgstørgade til en mælkekusk på Kohave mejeri. Man kan gøre sig sine tanker, når man læser teksten: »Nu må du komme ellers bliver jeg vred på dig, nu har du narret os så tit !«

Dette billede må siges at repræsentere idyllen i Svanemølleviadukten, som det hedder i dag, med Svanemøllen til højre. Billedet er taget i slutningen af forrige århundrede. Til højre i vejen, i kanten af kornmarken, ses skinnerne til dampsporvognen.

Svanemølleviadukten omkring 1925. Men nu er vejen blevet brolagt og de elektrificerede sporvogne er kommet til. Der er dog stadig (forrest i billedet) alle gråspurves livret: Varme hestepærer! Midt i billedet er linie 1 på vej mod hovedstaden; til højre for sporvognen traktørstedet Svanholm. Møllen er forsvundet, den nedbrændte i 1892, tilbage står de sidste rester af dampmøllen.

Svanemølleviadukten i fugleperspektiv set fra Borgervænget i 1922. Til venstre Svanemøllens hovedbygning og til venstre derfor Strandvænget. I midten af billedet på viadukten en sporvogn med den åbne bivogn, der bl.a. blev brugt under første verdenskrig til at transportere soldaterne i sikringsstyrken ud til forterne nord for København. I baggrunden (midt for) badeanstalten Helgoland. Til højre fornedet, en mor med barn i en kolonihave, der senere blev benzinstation. Træerne på jernbaneterrænet samme sted blev i 1934 fældet, for at give plads til den første Svanemøllen S-

Strandvænget i 1935 da vejen stadig var grusvej. Træalleen igennem hele billedet er træerne på Strandpromenaden. Dengang var hele området præget af ubebyggede arealer og kolonihaver.

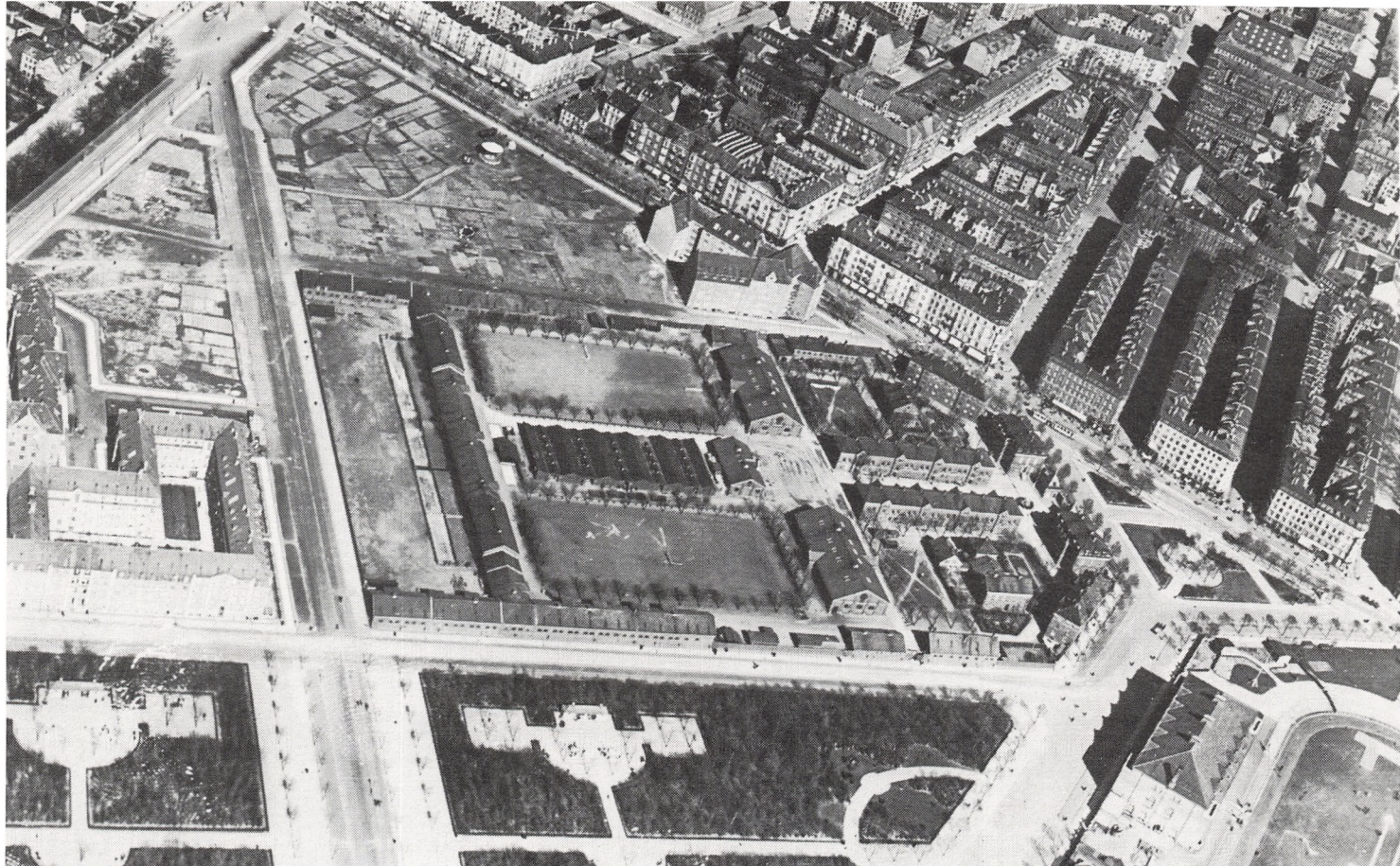
Øresundshospitalet i 1935, dengang med tilkørsel fra Strandvejen i dag Østerbrogade. Øresundshospitalet startede som karantænehospital med 32 sengepladser til behandling af sygdomme som kopper og kolera, der indførtes af søvejen. Senere er det udvidet betydeligt. Bag hovedbygningen, som ses på billedet, var der bag ved og op til banelinien, træbarakker med store terrasser, hvor patienterne kunne sidde eller ligge og dengang nyde udsigten over Øresund. Efter epidemihospital, blev Øresundshospitalet tuberkulosehospital og var en overgang oppe på 522 sengepladser. Senere blev det gynækologisk hospital og i 1967 blev det psykiatrisk hospital, hvad det er i dag. Kolonihaverne foran hospitalsindgangen er fjernet forlængst,

Børnehjemmet Kildevang, der lå Strandvejen 26-30, blev indviet 10. maj 1918. Hjemmet var åbnet, som optagelseshjem af Københavns kommune, for børn fra 0 til 14 år, der midlertidigt måtte anbringes uden for hjemmet. Billedet her stammer fra 1930 og viser en ny klient, der er ret så trykket ved de nye omgivelser og indvejsningen samt målingen. Hjemmet blev lukket i 1955.

At det ikke kun var vejning og måling, der foregik, viser ovenstående billede fra begyndelsen af halvtredserne, hvor børnene på Kildevang er klar til at slå katten af tønden - reglementeret udklædt.

Luftfoto fra omkring 1920 med Gardehusarkasernen i midten som det dominerende. Forneden i billedet ses den randbeplantning, som Københavns kommune startede på, da først militæret havde sluppet den gamle fæled i 1909. Til højre forneden ses stadionbygningen og atletikbanen, der blev indviet i 1914. Borgmester Jensens Alle, ned til Jagtvejen, er ikke bebygget endnu. Ejendommen på hjørnet af Jagtvej/Østerbrogade, der blev bygget i 1907 til afløsning af Lille Vibenshus, der både var udskænkingssted og politivagt, har rejst sig.

Den første nyere kirke på Østerbro var Sankt Jacobskirken på Østerbrogade. Kirkesognet blev udskilt fra Sankt Johannes Sogn på Nørrebro i 1878. Grunden, hvorpå kirken ligger, blev skænket af København kommune. Derudover gav kommunen for sidste gang et kontant tilskud, nemlig kr. 40.000 af de ialt kr. 175.000, som kirken kostede. Det manglende beløb indkom ved gaver fra menigheden.

Gardehusarregimentet rykkede i 1898 ind på den nye Husarkaserne, i dag Østerbrogades kaserne. Dengang havde et rytterregiment 470 heste. Til venstre fornenen i billedet ligger i dag Øbro svømmehal. Midt igennem folden til venstre ligger en af vejene på Staunings Plads, som hele området foran kasernen hedder i dag. På vejen, der fører ind til kasernens hovedport, ligger i dag en benzintank. Husarregimentet rykkede i 1940 fra Østerbro til den nye kaserne i Næstved. Københavnerne kan dog stadig et par gange om året ved officielle lejligheder glæde sig over de skønne heste og flotte uniformer. Hvornår et påbud, der blev pålagt regimentet fra kongelig side i begyndelsen af forrige århundrede, blev afskaffet, vides ikke. Påbudet lød: »Man ønsker at de herrer officerer vil lade stå deres knebelsbarter og det forbydes underofficerer og gemene at lade afraage skægget over munden!«

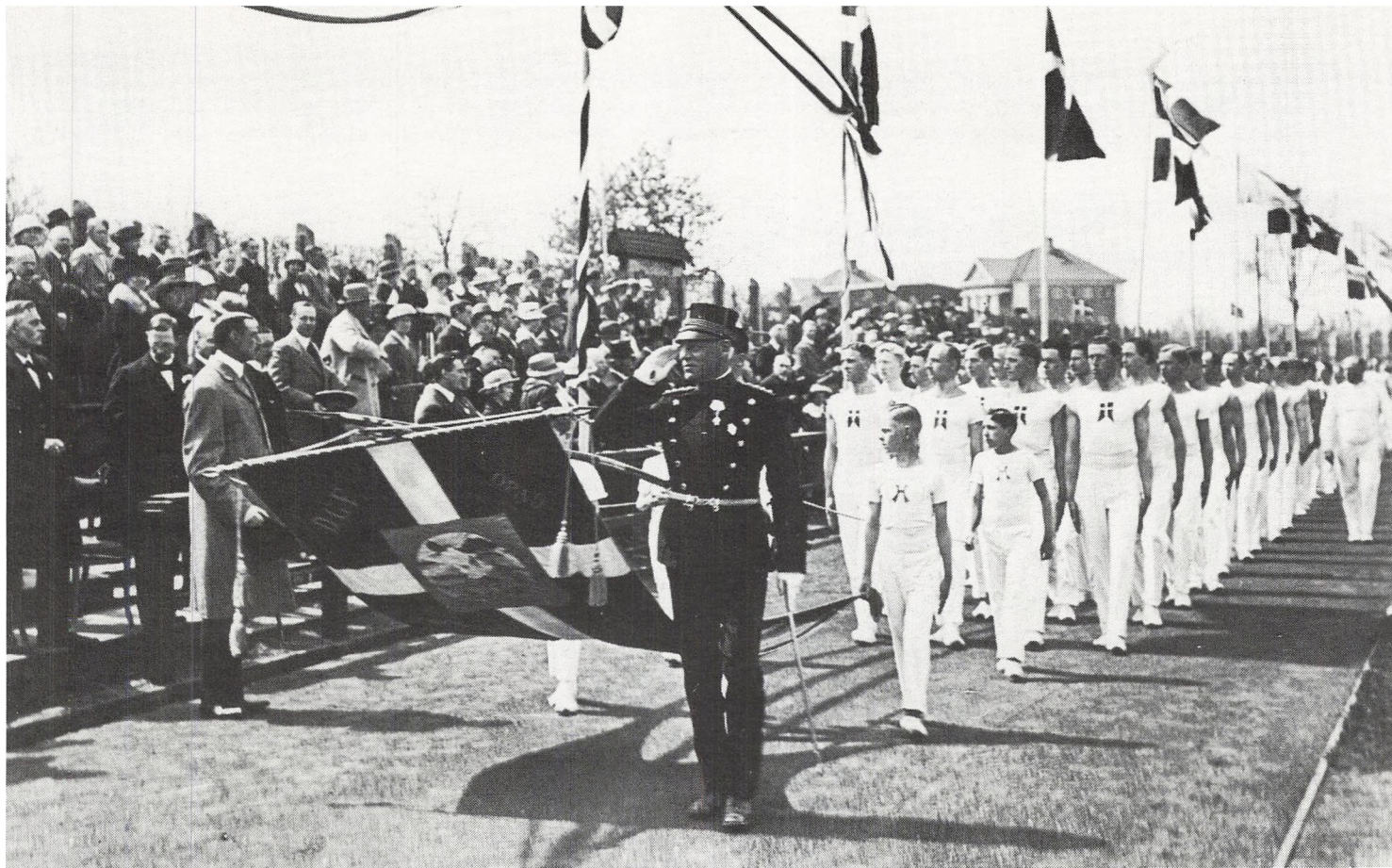

Køer og heste på Øster Fælled i 1911, som de havde haft eneret på i århundreder, når ikke militæret havde øvelser. Fælledens som græsningsareal var ved at være en saga blot, hvad man tydeligt kan se. Til venstre husarkasernen og i baggrunden Østerbrogades bebyggelse samt Sankt Jacobskirkens spir. Når man tænker på, at stedet, hvor stadion, svømmehal og idrætsparken i dag ligger, og hvor mange vigtige landskampe bliver spillet, har der for 75 år siden græsset husdyr og mange af byens poder haft deres tumleplads, må man sige: Østerbro er bygget på 50-75 år !

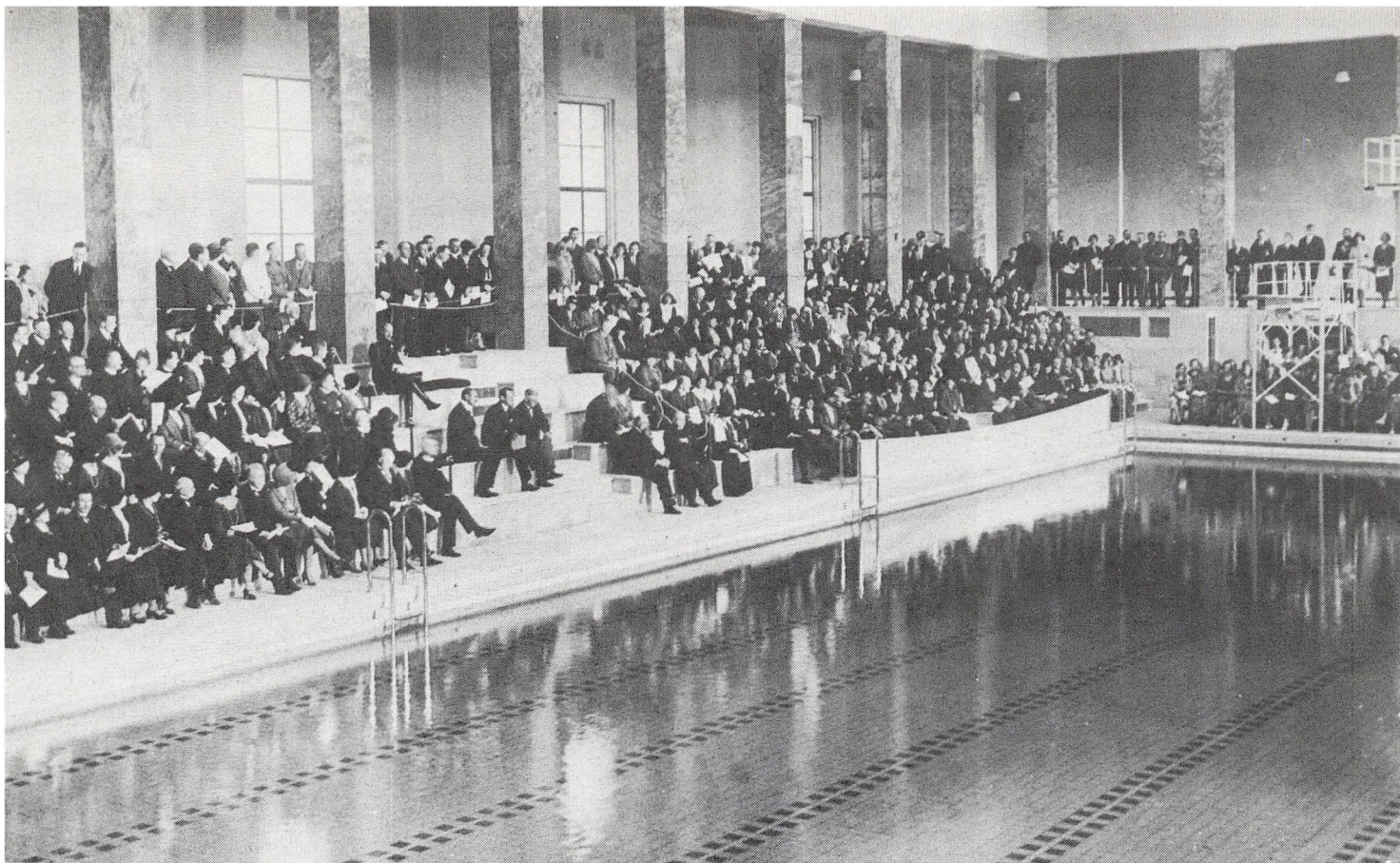

Ved århundredskiftet begyndte idrætten at rykke ind på fælleden. Det første spæde skridt blev taget, da Boldklubben af 1893 lejede 6 tønder land af Krigsministeriet til fodboldbaner. Derefter blev der ført lange og svære forhandlinger med ministeriet, indtil Københavns borgerrepræsentation i 1908 bevilgede et stort beløb til anlæg af en idrætspark. Folkene på billedet ses under anlæg af stadion, der blev indviet i 1912. Arbejdet foregik med håndkraft, og overskydende jord blev flyttet med trillebøje.

I 1912 blev stadion indviet, med deltagelse af kong Christian X., og den 6. juni 1914 blev der foretaget en højtidelig indvielse af Ildrættshuset. I 1925-26 blev der ved siden af Sankt Jacobskirken opført en facadebygning mod Østerbrogade med plads til biograf og restaurant.

I 1930 blev en stor svømmehal føjet til det vældige idrætsanlæg. Ved indvielsen ses i midten den daværende konge Christian X., til højre for denne på forreste bænkerække den daværende statsminister Th. Stauning, der på dette tidspunkt også var sølartsminister.

Københavns Idrætspark med den gamle tribune på langsiden. Den første fodboldkamp fandt sted den 25. maj 1911 mellem et udvalgt Københavnshold og et engelsk hold. Englænderne vandt kampen 3-2. Den gamle tribune blev revet ned i 1955, for at give plads til den store tribune, vi kender i dag.

Københavns Idrætspark efter en fodboldkamp i 1922. Den trængsel man ser på billedet af tilskuere, der er på vej hjem efter en kamp, ville i dag glæde enhver klubkasserer, selv om entreen dengang kun var én krone. I dag kan ikke engang en svenskerlandskamp fylde idrætsparkens langsider!

I 1936 havde Københavns Idrætspark 25 års jubilæum. Det daværende forretningsudvalg ses her i udvalgsværelset. Fra venstre: Julius Andersen, der repræsenterede Københavns Boldspil Union, Hans Madsen, formand, repræsenterede rosporten, Ove Bjørn, repræsenterede Københavns Skytteforbund, Ivar Nyholm, repræsenterede Dansk Idræts Forbund, Vilh. Hastrup, repræsenterede Dansk Skøjteunion, Einar Damm, repræsenterede Dansk Hockeyunion, og Peder Hedebo, Københavns Magistrat.

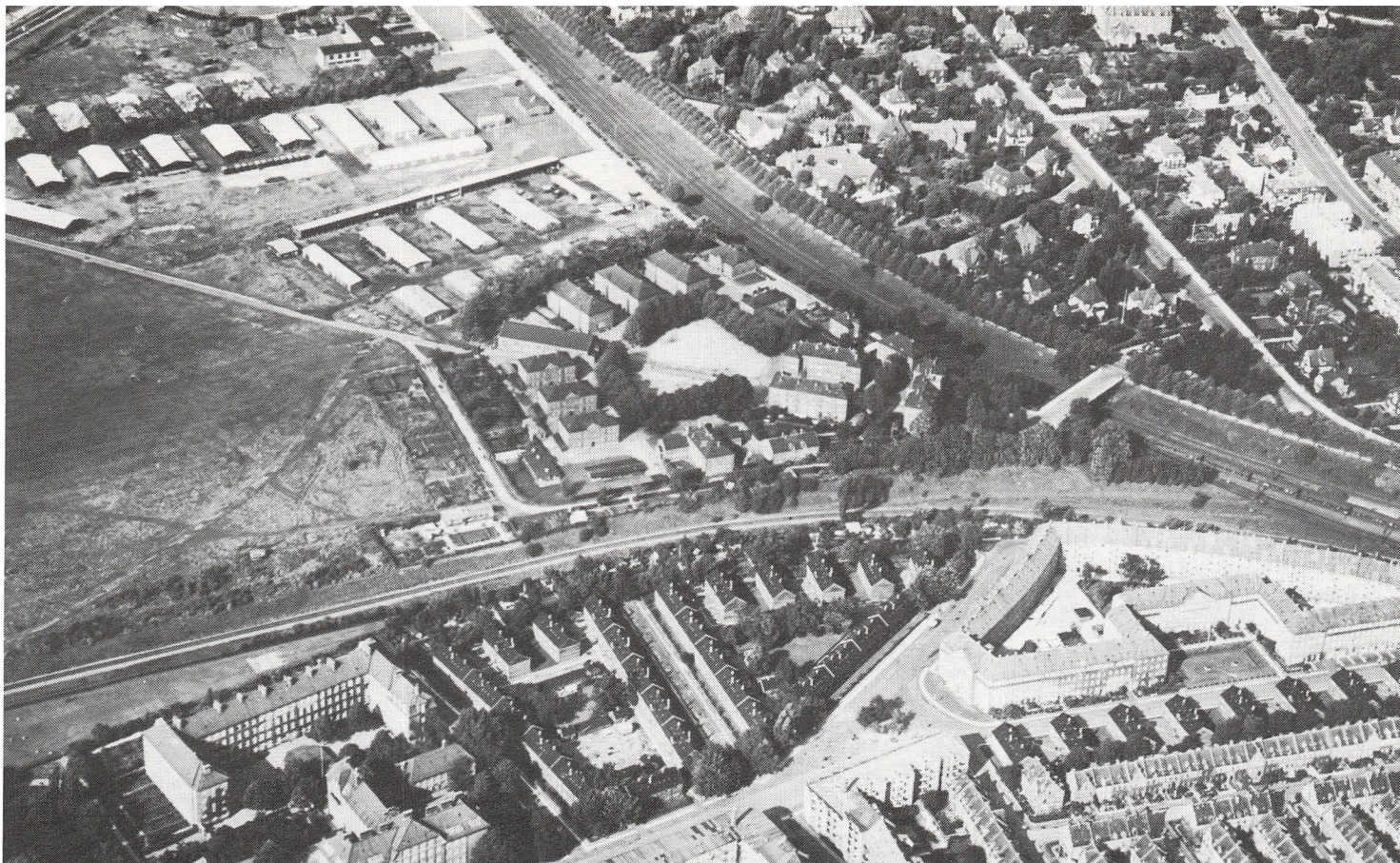

Kolonihaver på hjørnet af Østerbrogade/Jagtvej i 1928. Til venstre ses nogle af staldbygningerne på gardehusarkasernen. Boligblokkene midt i billedet ligger på hjørnet af Serridslevvej, Jagtvej og Borgmester Jensens Alle. Til højre ses tårnet på den katolske Skt. Augustinus Kirke, der blev bygget i 1914 og almindeligvis kendt under navnet Klosterkirken. I 1936 blev kirken overgivet til Benediktinerinderne. Benzinstanderen til højre, med benzin til 23 og 24 øre pr. liter, er desværre væk i dag!

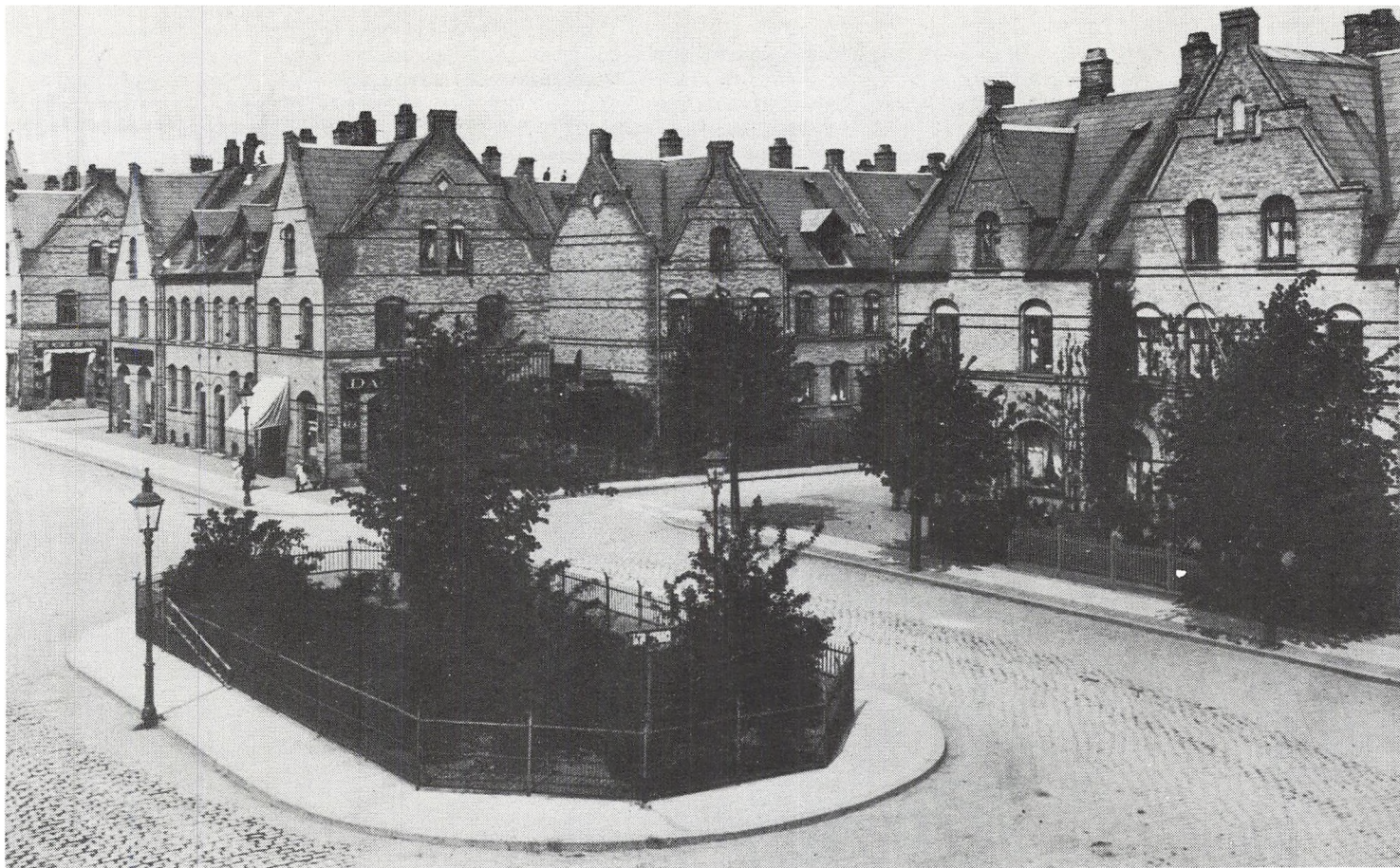

Lille Vibenshus, der lå på hjørnet af Østerbrogade/Jagtvej, blev revet ned i 1909, for at give plads til den beboelsesejendom, som ligger der i dag, hvor Den Danske Bank har filial i stueetagen. Bygningen fungerede i mange år, som ledvogterhus for kvæget, der gik på græs langs Jagtvejen og samtidig var der smugkro, der senere blev legaliseret. Om det var samtidig med, at den første politivagt på Østerbro blev åbnet på første sal i bygningen, vides ikke. Det fungerede glimrende med værtshus og politivagt i samme bygning i mange år. Politibetjentene, der dengang var ansat af Københavns kommune, fik kostpenge, da vagten lå i et yderdistrikt. Først i 1938 blev politiet samlet i statspolitiet. Man kan i dag spekulere over, hvor detentionen var dengang.

Luftfoto fra 1950 af Ingeniørkasernen – dominerende i midten. Nederst til venstre ses Vognmandsmarkens Skole og Bryggervangens Skole. Forneden i højre hjørne ses Arbejdernes Byggeforeningsboliger i Kildevældskvarteret. En af boligerne på Kildevældsgade er af en tidligere ejer i tyverne blevet malet med motiver fra Østerbro, på væggen der fører op til første sal. Derefter Edv. Griegs Gade, hvor der indtil midten af halvtredserne stadig lå husvildebaracker, der var opført under og efter første verdenskrig. I dag er der på stedet opført en boligblok. Den store boligblok, også i Edvard Griegs Gade, er Arbejdernes Boligforenings. Øverst til højre ses Strandvejen. På venstre side af Strandvejen ses St. Josephs Søstrenes Seminarium, der i 1904 fik grunden tilskødet af den tidligere ejer.

Kildevældsplads omkring 1910. Første tværgade til højre er Niels W. Gades Gade. Store forandringer er der ikke sket frem til i dag. Vejene er dog blevet asfalteret. I det lille anlæg, midt i gaden, blev der i 1916 afsløret en mindesøjle, rejst af medlemmer af Arbejdernes Byggeförening til minde om fysikus Ulrik og grosserer Melchior, hvis portrætter er anbragt på søjlen. De var stiftere og foregangsmænd for, at arbejderne skulle have bedre boligforhold.

Kildevældskroen i midten af trediverne - i dag nedrevet. Det var en af de ældste kroer på Østerbro. Første gang den bliver nævnt er i 1763. Kroen lå mellem Kildevældsgade og Svanemølleviadukten, omtrent på hjørnet af Østerbrogade og Borgervænget.

Interiør fra Brugsen Edvard Griegs Gade 2-4 i slutningen af trediverne. Billedet kunne lige så godt være taget i halvtredserne, mere var der ikke forandret. Der var stadig det store kasseapparat, som ses med håndsving på siden. Ud af apparatet kom derefter en lyserød bon, som man samlede og når året var omme, fik man sin dividende. Brugsen blev åbnet i december 1920 og lukkede i tresserne. Midt i halvtredserne kunne man stadig få sukker, mel, kaffe og rosiner m.v. der blev vejede af i baglokalet, i løs vægt.

Svanemøllens Kaserne, oprindeligt bygget som ingeniørkaserne, senere overtaget af Sjællandske Trænregiment. I 1975 rykkede Militærpolitiet ud fra den gamle kaserne til Farum og dermed blev der stille i kasernegården. I dag fungerer kaserne mest som administration og Forsvarets Gymnastikskole har til huse bag de gamle bygninger. På billedet ses Militærpolitiet under forbidefilering ved stamregimentets dag 1. november 1964. Forrest går kompagnichefen, major C. C. M. I. Schmidt, bagved næstkommanderende, premierløjtnant N. G. Krogh.

Strandvejen 12 i 1916 med forlystelsesetablisementet Svanholm. I den store have, der indtil opfyldningen for den nye Strandvej påbegyndtes, strakte sig helt ned til stranden, fandtes der et større tivoli med beværtningssted, skydebaner, karruseller og lignende.

Østbanegården ved århundredskiftet, kort tid efter at den var blevet indviet som station til kystbanen. Det første navn var Kystbanestationen, men det slog ikke an, så DSB kaldte den skiftevis Kjøbenhavn Ø, og Østerbro, hvilket var det sidste officielle indtil S-toget kom i 1934. Selvom det blev bestemt, at den skulle hedde Østerport, var det de færreste der kaldte den andet end Østbanegården. Navnet var en naturlig ting som følge af, at den gennem 20 år fungerede som lokalstation for kystbanen med en sidebane til Frihavnen med færgen til Malmø. Togene dertil blev nærmest betragtet som rangertræk. Østerport Station er lagt på det yderste af Citadellet, »Kastellet«, hvor byporten Østerport lå indtil den som den sidste blev nedlagt i 1858. Kystbanetoget fra Østerport kørte igennem Dyrehaven. For at dyrene ikke skulle blive kørt ned af dette nymodens, skulle togføreren i stedet for togfløjten bruge jagthorn. Østerport Station havde fra starten tårn, men dette blev siden sløjet og først for nylig er tårnet kommet igen. Tårnet havde fra starten ikke noget ur, hvad der er i dag. Uret kom først til efter nogle år og kostede kr. 1.500. Bag stationen ses den sidste mølle på Kastellet. Gustafskyrkan i dag Den svenske Kirke, som ligger på Søndre Frihavnsvej, i dag Folke Bernadotte Alle, var ikke bygget endnu. Den blev først opført i 1908.

Øster Farimagsgade i slutningen af forrige århundrede, hvor tømmermester G. Klentz havde tømmerplads. Senere blev ejendommene Øster Farimagsgade 4 til 12 og Stockholmsgade 3 til 9 opført. Villaen midt i billedet lå Øster Farimagsgade 12. Den til højre liggende værkstedsbygning er den tidligere dansesalon »Pedershåb«, Vesterbrogade 17, som Klentz nedrev og flyttede til pladsen. Siddende midt i billedet ses tømmermester Klentz med familie og ansatte.

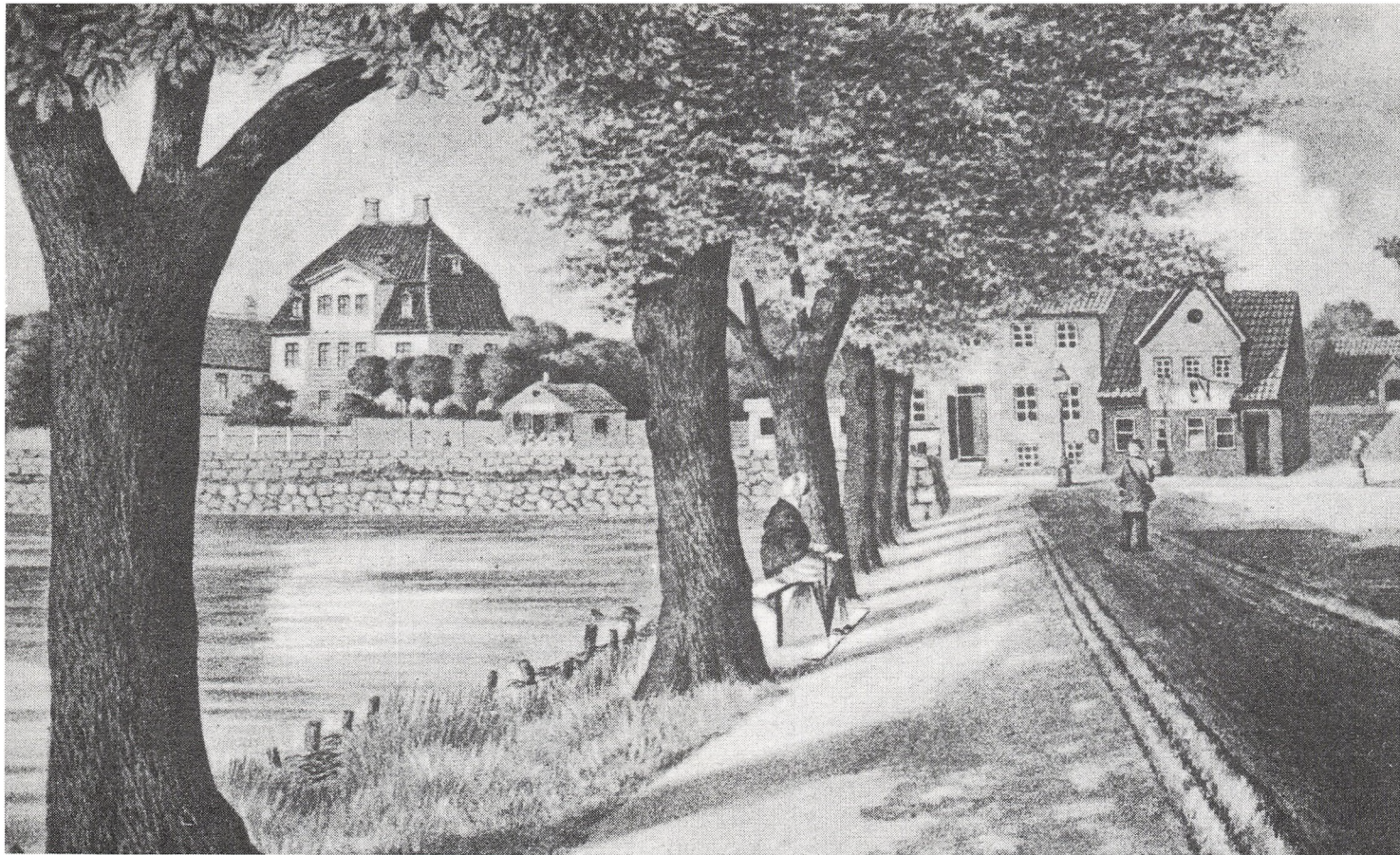

Lørup's Ridehus i Upsalagade under nedrivning i 1931 - set fra Stockholmsgade. Lørup's Ridehus var det eneste private ridehus i København. Mange borgere har i bygningen fået de første og måske sidste lektioner i ridningens svære kunst.

Øster Søgade set fra Fredensbro i 1921. Dengang var der mange af beboerne i Arbejdernes Byggeføring, som ses i baggrunden, der havde et bådhus. For mange var det ikke kun et bådhus, men et helt lille lysthus, hvor familien kunne nyde frokosten og derudover sejle en tur på Sortedamssøen, hvis man havde lyst til det. I dag er husene væk.

Kærlighedsstien - også kaldet »Skilsmisestien« - som den så ud helt frem til århundredskiftet. Til venstre Sortedamssøen, i baggrunden Østerbrogade med Ll. Trianglen og vejen til højre er Øster Søgade.

Linie 6 på Østerbrogade omkring 1920. Dengang stod vognstyrreren kun under et halvtag, så det kunne være en kold tjans i regn og sne. Konduktøren til højre på billedet er Carl Martin Jacobsen, der nåede at fejre 40 års jubilæum ved sporvejene. I mange år fik de ansatte provision af billetsalget.

Det samlede personale på Østerbro Postkontor i 1903. Postkontoret lå indtil 1922 i Odensegade 4-8, da det flyttede ind i det nuværende Østerbro Postkontor, kaldet »Palæet«, Østre Alle 1-3. I midten af billedet ses postmesteren H. C. V. Rohlf's, der i 1903 fik kr. 4.000 om året i løn.

Triangelen i slutningen af forrige århundrede. Midt i billedet Østerbrogade med spiret af Sankt Jacobskirken i baggrunden. Til højre Kalkbrænderivej, der fra 1892 til 1906 hed Ndr. Frihavnsvej for da at blive kaldt Ndr. Frihavns-gade. Villaen til højre er restaurant St. Pedersborg, opkaldt efter den russiske czar Peder den Store, da han logerede i huset i 1716. Midt i billedet en hestesporvogn, der har en åben øverste etage.

Gården i St. Pedersborg-hjørnet af Østerbrogade/Ndr. Frihavnsgade kort før bygningen blev revet ned i 1892.

Triangeln - set fra Østerbrogade - i 1905. Den høje skorsten midt i billedet er fra Østre Elektricitetsværk, som blev bygget i 1902. Villaen på hjørnet af Triangeln og Øster Alle er bygget på en grund, der blev udstykket i forbindelse med at det salpetersværk, der blev startet på Øster Alle i 1801, måtte lukke.

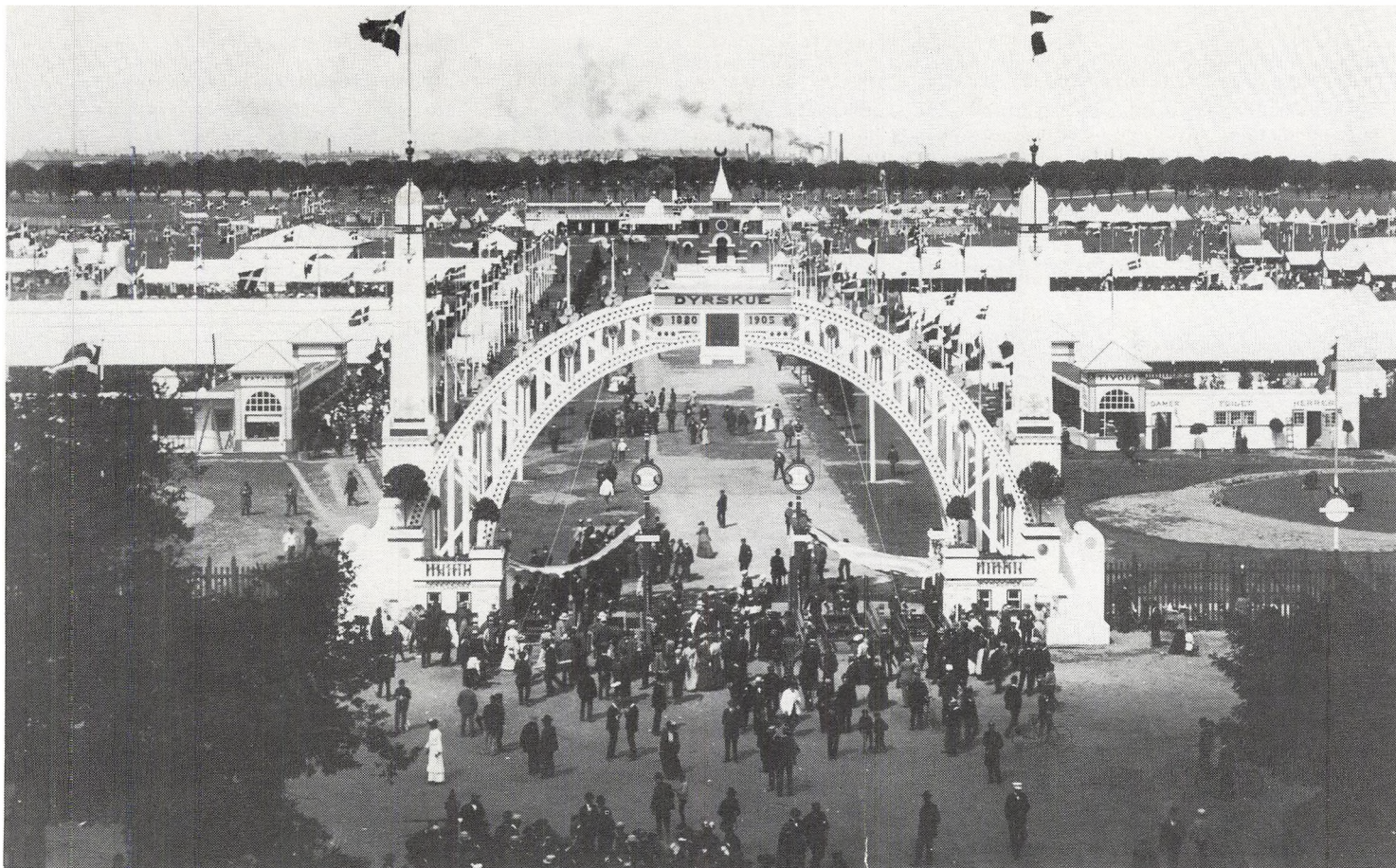
Hjørnet af Trianglen, Blegdamsvejen og Øster Alle, i 1911. Husene til venstre er beliggende Blegdamsvej. Bygningerne i baggrunden er Rigshospitalet, der blev indviet i 1910.

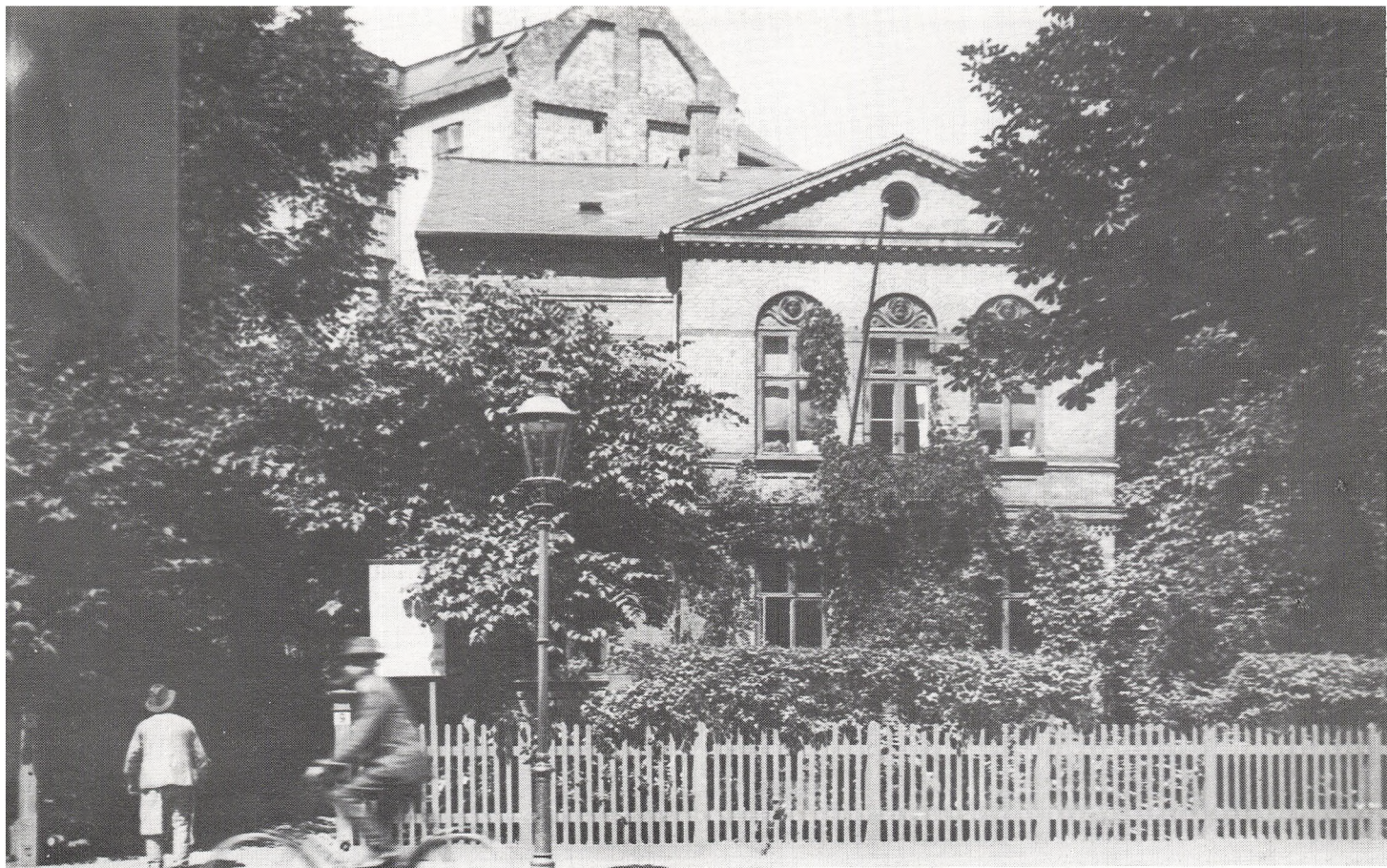
Gardehusarregimentet på vej hjem til kasernen i St. Kongensgade efter endt øvelse på fælleden i slutningen af forrige århundrede. Huset på billedet er ledvogterhuset på hjørnet af Triangeln og Øster Alle. Til ledvogteren skulle folk, der havde køer eller heste på græs, betale afgift.

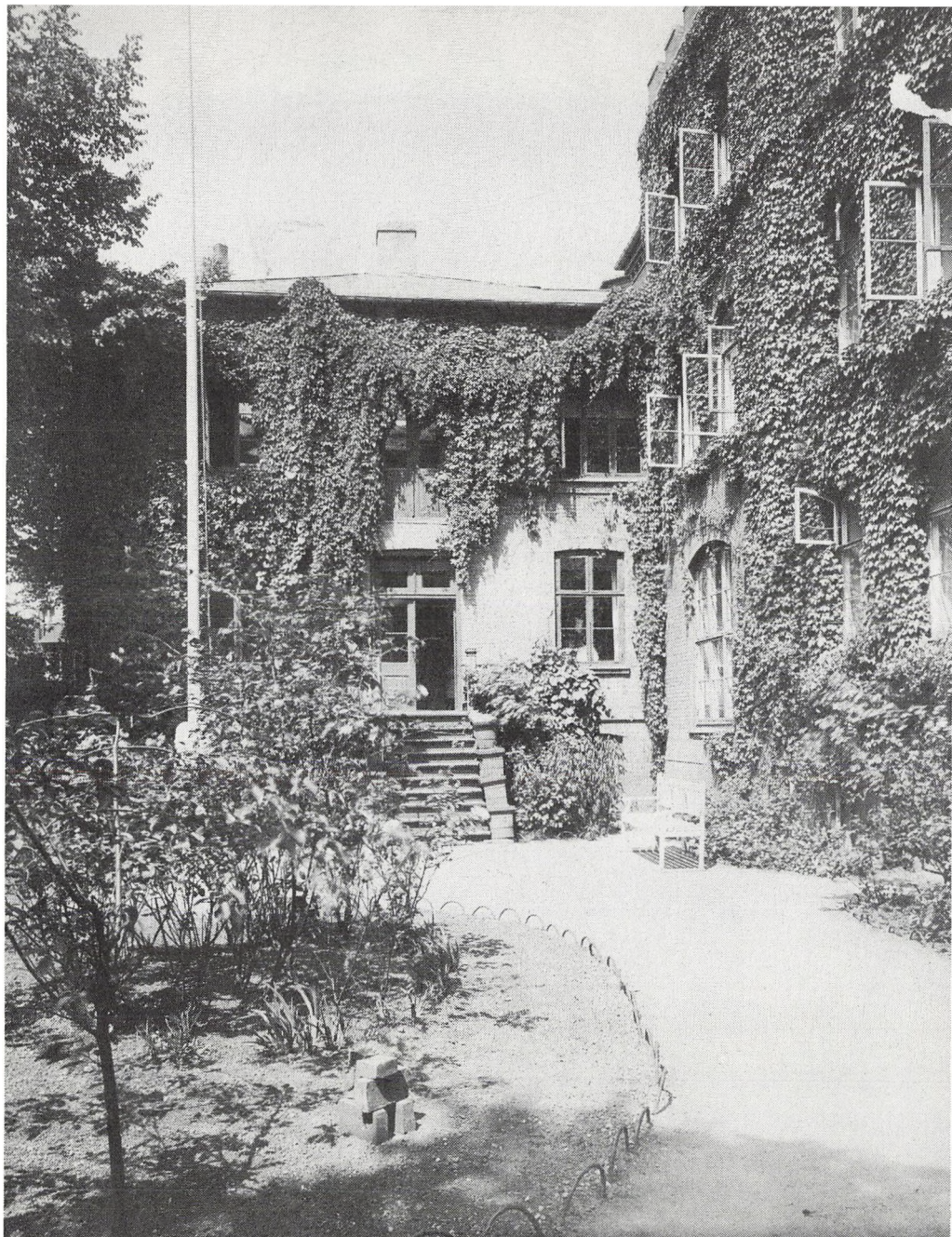
Øster Alle i 1911, fotograferet fra Trianglen. Til venstre ses Fælledparken, i midten Øster Alle, til højre Østre Electricitetsværk. Den første sporvogn kørte ad Øster Alle i 1904, ad et enkeltspor til St. Vibenshus. I 1910 blev det til et dobbeltspor og sporvognen kørte til det nuværende Ragnagade, samtidig blev der lavet cykelsti, spadseresti og ridesti.

De samvirkende Sjællandske Landboforeninger afholdt i 1905 25 års jubilæumsdyrskue på fælled. Indtil da var dyrskuerne blevet afholdt på skift mellem forskellige sjællandske byer med to til tre års mellemrum. Skuet – og den forbindelse, der herved blev knyttet mellem landboere og byboere – var en meget stor succes, og skuet blev gentaget samme sted i 1913. Derefter blev der ikke holdt dyrskue i København før 50-årsjubilæet i 1930, hvor det igen blev afholdt på Fælled. I 1938, ved 150 året for stavnsbåndets ophævelse, blev der igen holdt dyrskue i København, men denne gang på Bellahøj, hvor dyrskuet blev holdt frem til 1969. Siden har det været holdt i Roskilde.

Østerbro Politistation, Ndr. Frihavsgade 9. Stationen blev indviet i 1885 og nedlagt i 1934, da der blev bygget en ny og større station i Rosenvængets Alle. I 1885, da stationen blev indviet, blev den samlede politistyrke i København udvidet med 20 mand, så politistyrken i hele København kom op på 390 betjente. Samtidig gik man over til at have åbent døgnnet rundt. Da stationen blev nedrevet i 1934, blev der på grunden opført en ny fløj til Ingrid Jespersens Skole.

I villaen Ndr. Frihavsgade 11 startede Ingrid Jespersen i 1894 en privat pigeskole. I villaen var der også privat beboelse. Det første år var der 19 elever, i 1982 var der ca. 650 elever. I 1960 kunne drenge for første gang blive indskrevet. Den første rigtige skolebygning, der ses til højre, blev bygget i 1897. Siden er skolen flere gange blevet udvidet. Den nærmeste nabo til skolen var politistationen, hvad der i mange år gav problemer især ved langbold, når bolden røg over hegnet. Dengang var der imellem skolen og politistationen en låge, men den måtte eleverne ikke benytte, da den daværende stationsleder, politiassistent Tvermose, der boede på første sal af politistationen, havde høns i haven og disse måtte ikke forstyrres !

Det tredje studenterhold fra Ingrid Jespersens skole i 1910. Siddende fra venstre: Dagmar Hassel, Lily Riise, Kitty Kier, stående fra venstre: Anna Linck, Asta Vinter, Rigmor Wedege, Coralie Holm og Else Pleuge. Lilly Riise blev sammen med sin mand magister Carl Gad i 1930 udnævnt til rektor på Ingrid Jespersens Skole, som det første ægtepar herhjemme.

Stabstambour J. M. A. Abel fra Den Kongelige Livgarde med sine piberdrengene på fælleden under den daglige øvelse. Hver dag marcherede de fra Livgardens kaserne til fælleden. Drengene skulle for at blive optaget være fyldt 14 år, og derefter var de i Livgarden i 4-5 år, hvorefter de udtrådte eller fortsatte i Livgardens musikkorps. Piberdrengene fik ud over musikundervisning også 7 timers daglig undervisning i almindelige skolefag. Piberdrengene blev »nedlagt« ved den nye hærordning i 1909.

Da det første spæde træ var blevet plantet i april måned 1909, som starten til det vi nu kender som Fælledparken, blev parken meget hurtigt taget i besiddelse af de københavnske familier. Her ses en familie en søndag i 1919 parat til skovturen i den grønne Fælledpark.

Fælledparken i 1907 med græssende heste, hvad der snart var en saga blot. I baggrunden Rigshospitalet under opførelse. Hospitalet blev indviet i 1910. Senere er det flere gange blevet udvidet betydeligt.

I Ndr. Frihavnsgade 77 var der i slutningen af tyverne og begyndelsen af trediverne parfumeudsalg og damefrisørsalon. I trediverne åbnede bagermester H. Nielsen bagerforretning på stedet. Forretningen lukkede i 1963, og samme år købte Bikuben stedet og åbnede en filial på stedet.

Familien Rasmussen, Ribegade 2, samlet en søndag eftermiddag i 1909 til kaffe. Dengang sørgede man selv for underholdningen, i dette tilfælde ved klaverspil. Fra venstre: Reinold Gebaur, Frida Backhausen, Vilh. Backhausen, Sofie Gebaur, Johanne Sørensen, Emma Rasmussen (med Kaj Rasmussen på skødel), Else Rasmussen, Erika og Leo Neuschvang.

I 1917 under første verdenskrig startede Københavns kommune brændselsudsalg flere steder i København. Bl.a. i Esbjerggade 19, i dag Silkeborggade udfor Vejlegade, hvor dette billede er taget i 1917. De ansatte skulle komme brændstet i sække, derefter skulle det køres ud til kunderne og mange gange bæres helt op på femte sal eller på loftet. I 1936 overgik dette til Torvevæsenet, og det ophørte helt i 1941, hvor det overgik til private.

Vuggestueinteriør i tyverne. Vuggestuen var beliggende på Jagtvej 54. I 1934 overgik den til kommunal vuggestue, idet den indtil da havde været drevet privat. Bemærk kakkelovnen i hjørnet og gaslamperne i loftet.

I begyndelsen af dette århundrede var det på Østerbro navnlig pigerne, der blev sendt i betalingskolerne. Forældrene mente, at drengene bedre kunne klare det barske klima i folkeskolerne (kommuneskolerne)! En af betalingskolerne var Vibenshus Privatskole, der var beliggende på Lyngbyvejen. Her ses undervisningen i skolekøkkenet, der lå helt oppe på femte sal under taget. Det betød, at koks og andet brændsel måtte slæbes op af mange trapper. Belysningen i køkkenet var gas.

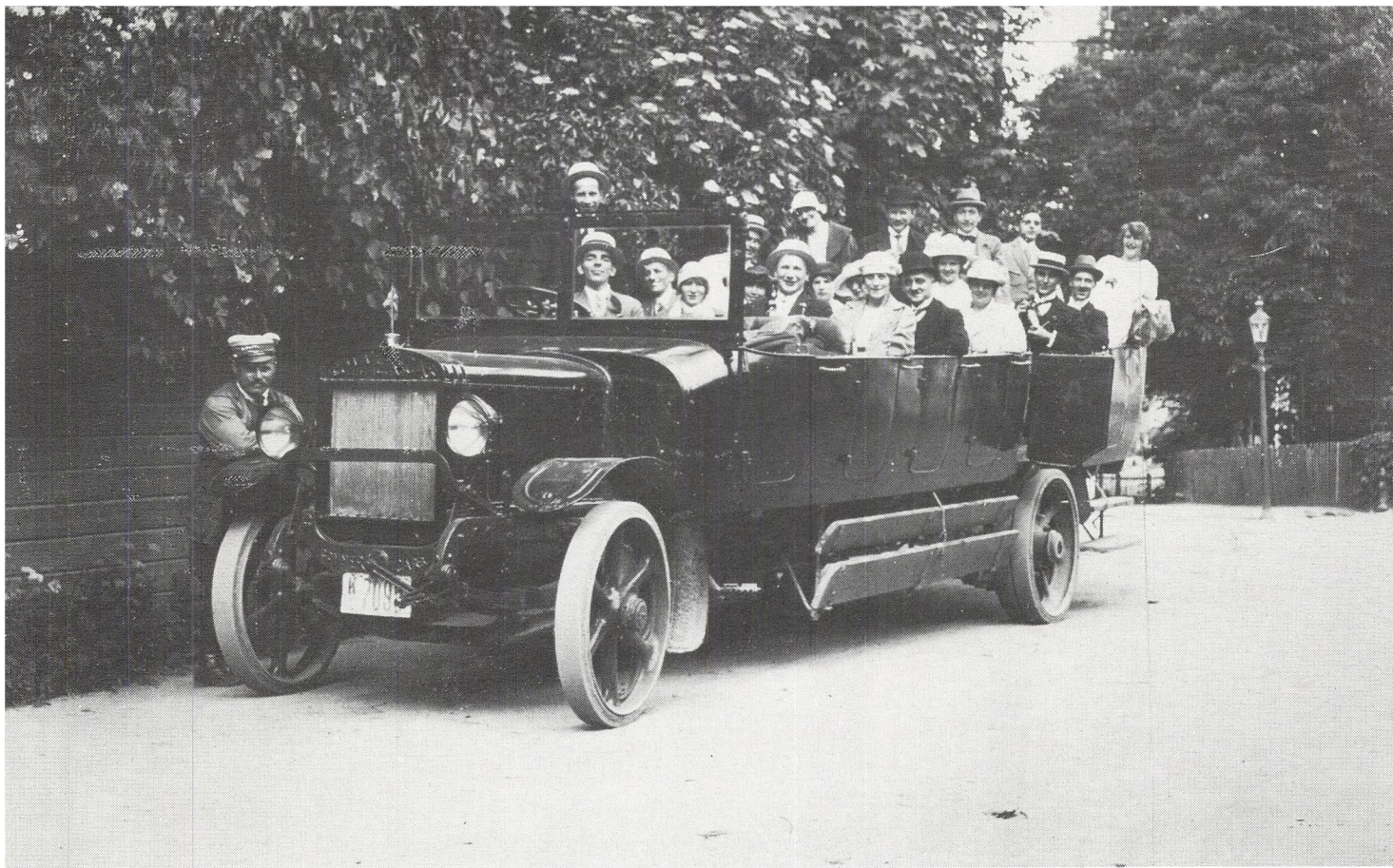

Jagtvejens Mølle (tidl. Tagens Mølle), fotograferet i 1895. Møllen blev revet ned i begyndelsen af dette århundrede, da København fik endnu mere vokseværk. Møllen lå på hjørnet af Tagensvej/Jagtvej og er her fotograferet fra Jagtvejen.

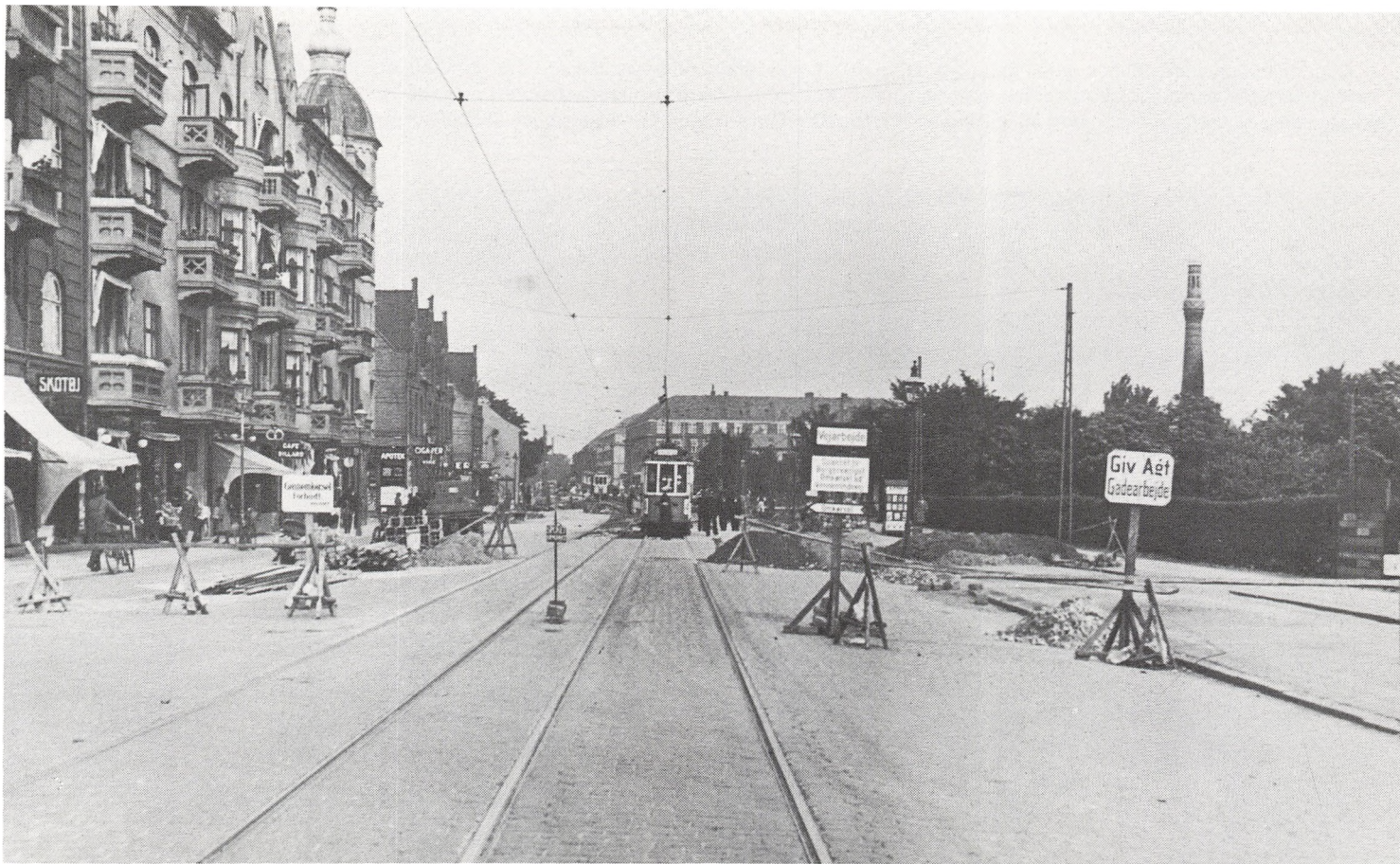

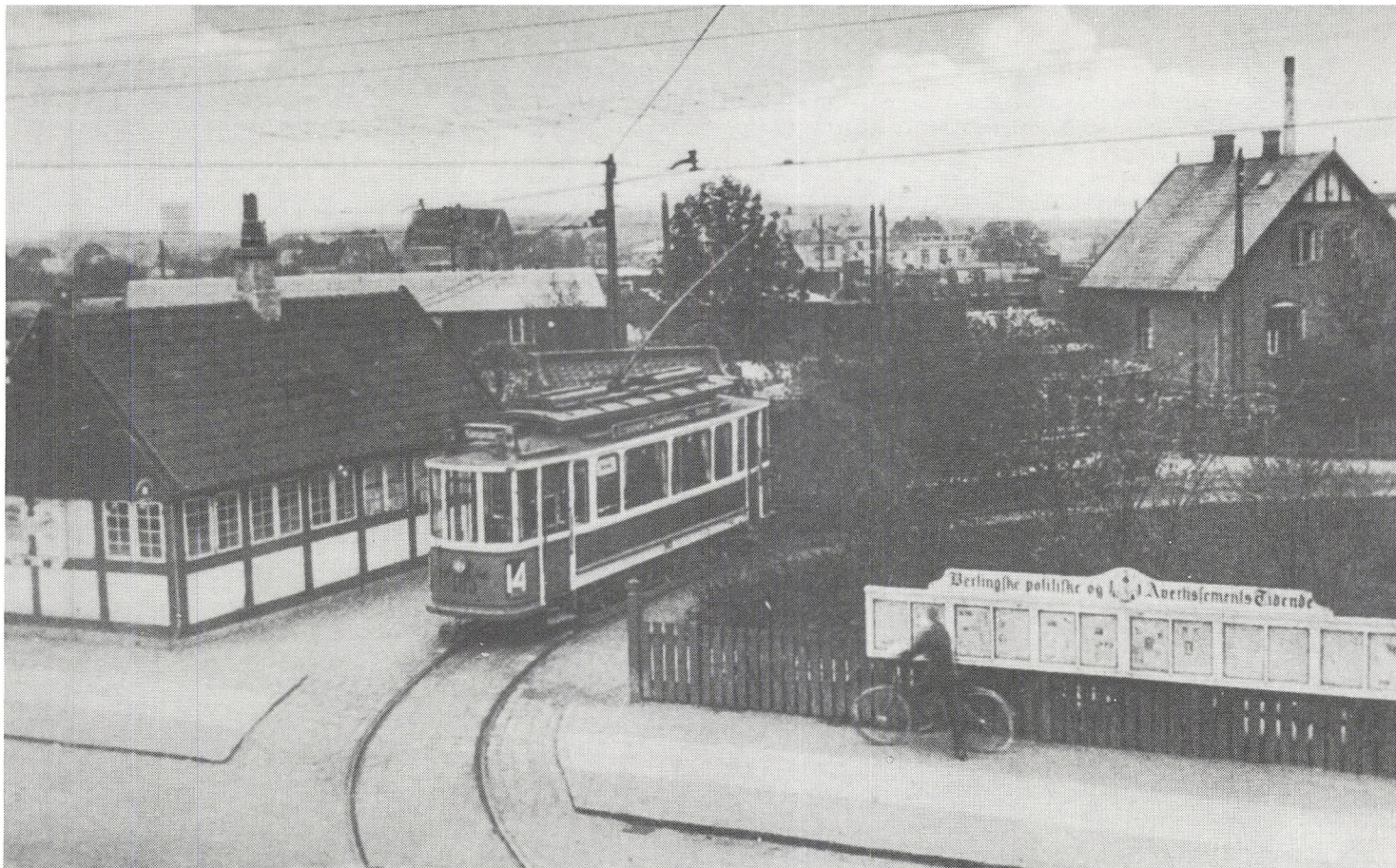
Rigshospitalet var fra starten i 1910 ikke kun beregnet som sygehus, men skulle også være uddannelsessted og forskningscenter. Her ses et hold jordemødre i hospitalets auditorium.

Det samlede personale fra Friborg Frugtsaft, der lå på Lyngbyvej, klar til skovtur i 1910. Luxusbussen er fra samme årgang. Bussen havde op- og nedklappelige trinbrædder samt punkterfri dæk, hvad der må have nedsat fornøjelsen betydeligt, når man tager datidens veje i betragtning.

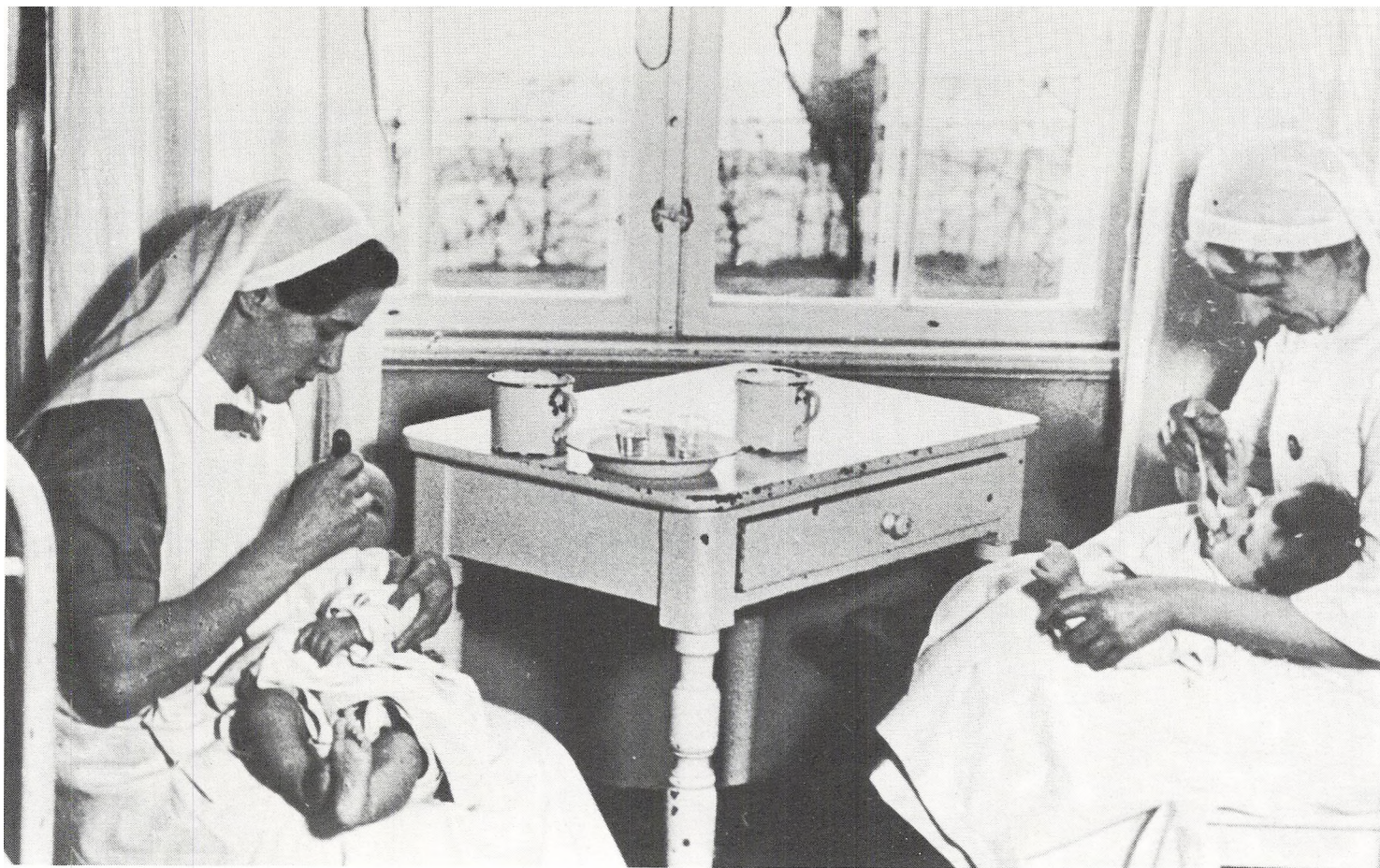
I dag snakkes der om »skilleskoven«, og det er ikke let at være trafikant. Som det ses, var det ikke lettere for halvtreds år siden. Københavns magistrat har altid skulle lave København om til en træningslejr for bjergbestigere om sommeren. Her går det ud over Østerbrogade, set fra Christiansmindevej, og til højre ses de daværende kolonihaver foran Øresundshospitalet.

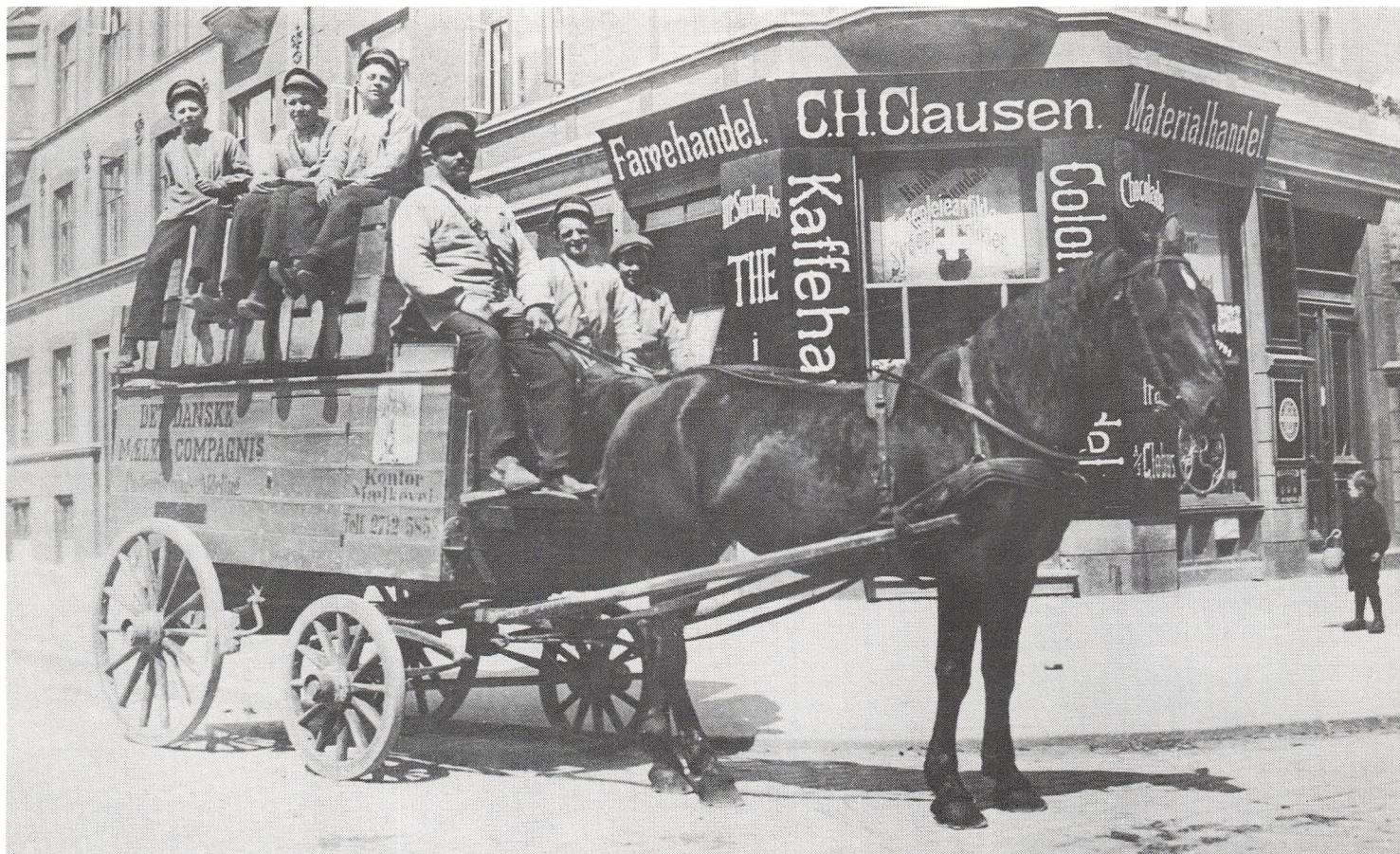
Svanemøllens remise, der er bygget i 1902. I mange år havde linie 14 endestation på stedet. Og i flere år havde Berlingske Tidende opslagstavle på stedet, hvor man dagligt kunne læse dagens avis. Bindingsværkhuset til venstre, dengang ventesal og opholdslokaler for ansatte ved Københavns Sporveje, er siden flyttet ind på det grønne areal bag opslagstavlen og indgår i flere bygninger, der i dag tjener som personalebygning for HT's chauffører.

Villaen Øster Alle 6. Huset var bygget som bolig for ejeren af det salpeterværk, der blev bygget på hjørnet af Øster Alle/Østerbrogade i 1801. Huset blev revet ned i år 1900 og på stedet blev Østre Elektricitetsværk opført.

Plejerne og små klienter på Børnehjemmet af 1870, Helgesensgade 2, fotograferet i ca. 1940. Efter vores tids målestok er det ikke det mest moderne og bedste materiale, man har haft at arbejde med.

Et kendt bybillede helt frem til 1973, da den sidste mælkekusk og mælkedreng forsvandt fra København. Mælkevojnene var i flere generationer med til at vække borgerne. Hvor mange kender ikke lyden af raslende flasker og mælkedrengenes rappe fodtrin helt op til femte sal, hvor fru Jensen netop den dag bestilte en ¼ fløde på den seddel, hun havde stukket ned i den tomme flaske. Og så måtte mælkedrengen ned og op igen med den kvarte liter.

Helt frem til 1962 blev borgerne på Østerbro vækket en gang om ugen af skraldemanden, der i åben vogn sørgede for, at de tunge og uhåndterlige beholdere fra gårdene blev tømt. I de sidste år med åben vogn var skraldemændene blevet motoriseret. I flere menneskealdre var det vognmænd uden for København, der kørte skrald, hvad man også kan se på siden af denne vogn, der kommer fra Ejby.

Det samlede personale foran Va(d)skeriet Aladdin, Max Müllersvej 3 i 1918. I 1923 blev vejnavnet lavet om til Agersøvej. Gaden hedder i dag Masnedøgade.

Smede fra Københavns Sporveje på skovtur i 1928. Smedene kom fra remiserne på Trianglen, Svanemøllen og Århusgade. Remisen i Århusgade er i dag lavet om til medborgerhus.

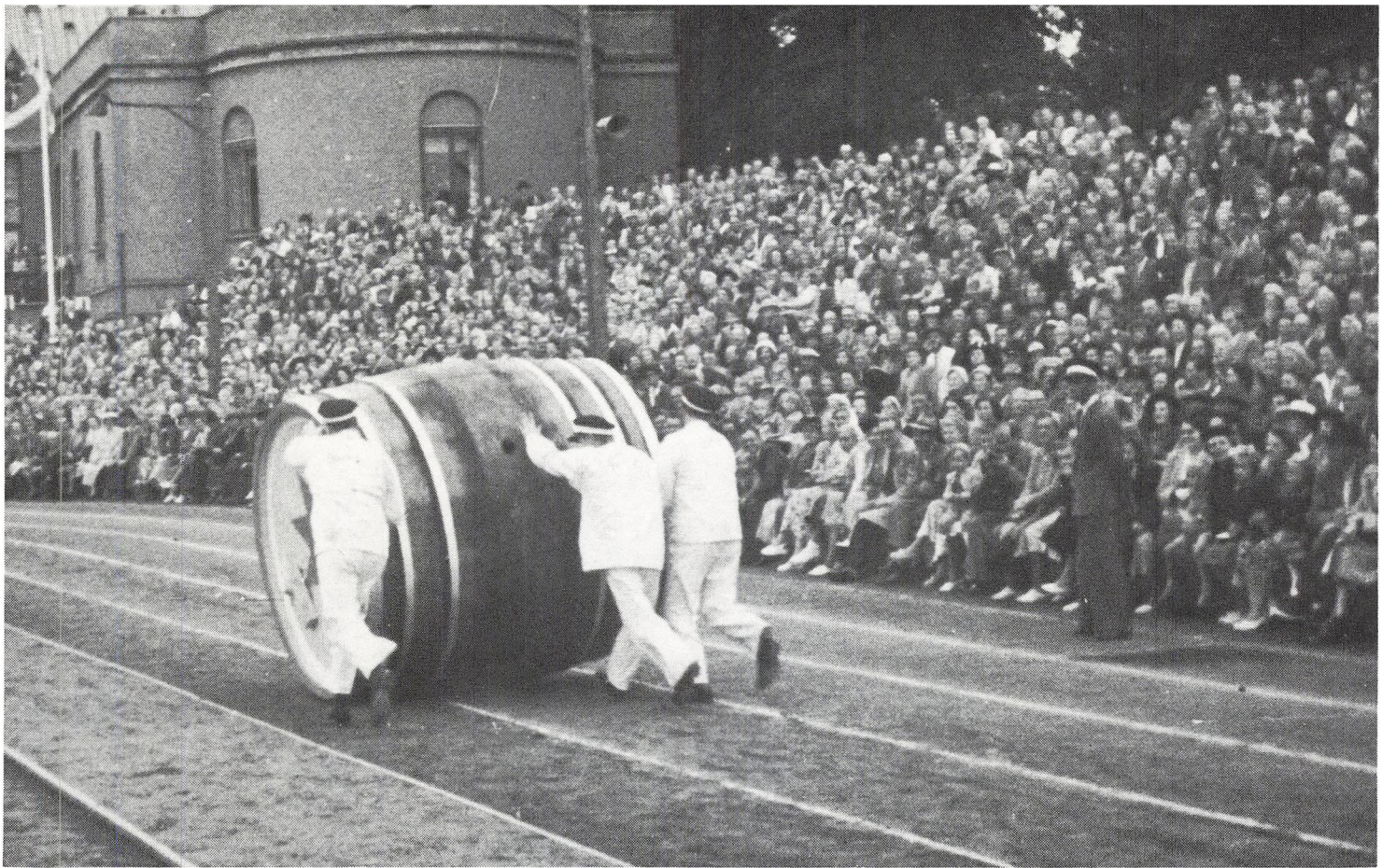
I mange år arrangerede Frelsens Hær sommerudflugter for de dårligst stillede børn fra arbejderkvartererne. Også mange børn fra Østerbro nød godt af disse ture. Billedet her stammer fra udflugten i 1916, der gik til Dragør Strand. I alt deltog der 1200 børn i alderen fra 2 måneder til 7 år og ca. 200 mødre. Til at holde styr på alle disse mennesker var der 60 officerer og soldater fra Frelsens Hær. Traktementet var følgende: 8.000 stk. wienerbrød, hundredvis af potter chokolade, batterier af mælkeflasker og hvidtøl samt masser af risengrød.

Slagtermesteren »himselk«, som man kunne opleve ham for fyrre år siden, på vej ud til en kunde. På cykel, med grisen på nakken og cigar i munden! Man kan jo spekulere på, hvad veterinærmyndighederne ville sige til den transportform i dag.

Bryggeriarbejdere på Bryggeriet Aldersro i 1890. Bryggeriet blev startet i 1860. 1884 blev det solgt til Marstrands Bryggerier på Vodroffsvej. Den 9. februar 1891 blev det fusioneret - sammen med 10 andre bryggerier - under De Forenede Bryggerier. Bryggeriet stoppede i 1900, og i 1902 blev lokalerne solgt til en cigarfabrik. Så indtil for ca. 10 år siden blev der rullet cigarer i de gamle bryggerilokaler på Lyngbyvej ved Vibenshus Runddel.

Fagenes Fest startede under krigen med såkaldte Carlsberg dage og udviklede sig siden. Billedet stammer fra slutningen af halvtredserne. På denne dag, der fandt sted på Østerbro Stadion, kunne man virkelig samle tilskuere om den gode sag, man støttede. Både fra arbejdsgiver-side og fra arbejder-side blev der virkelig lagt kræfter i. Konkurrencerne var mange og alsidige, tovtrækning, pudekampe, løb med mel- og kulsække, politihundeopvisning og Københavns Brandvæsen kom og sprøjtede, mest på hinanden, efter et godt skumbad. På billedet ses bryggeriarbejdere i 400 meter ølændetrilning. Overskudet gik til Børnenes kontor, der herved i mange år fik et stort tilskud til deres arbejde.

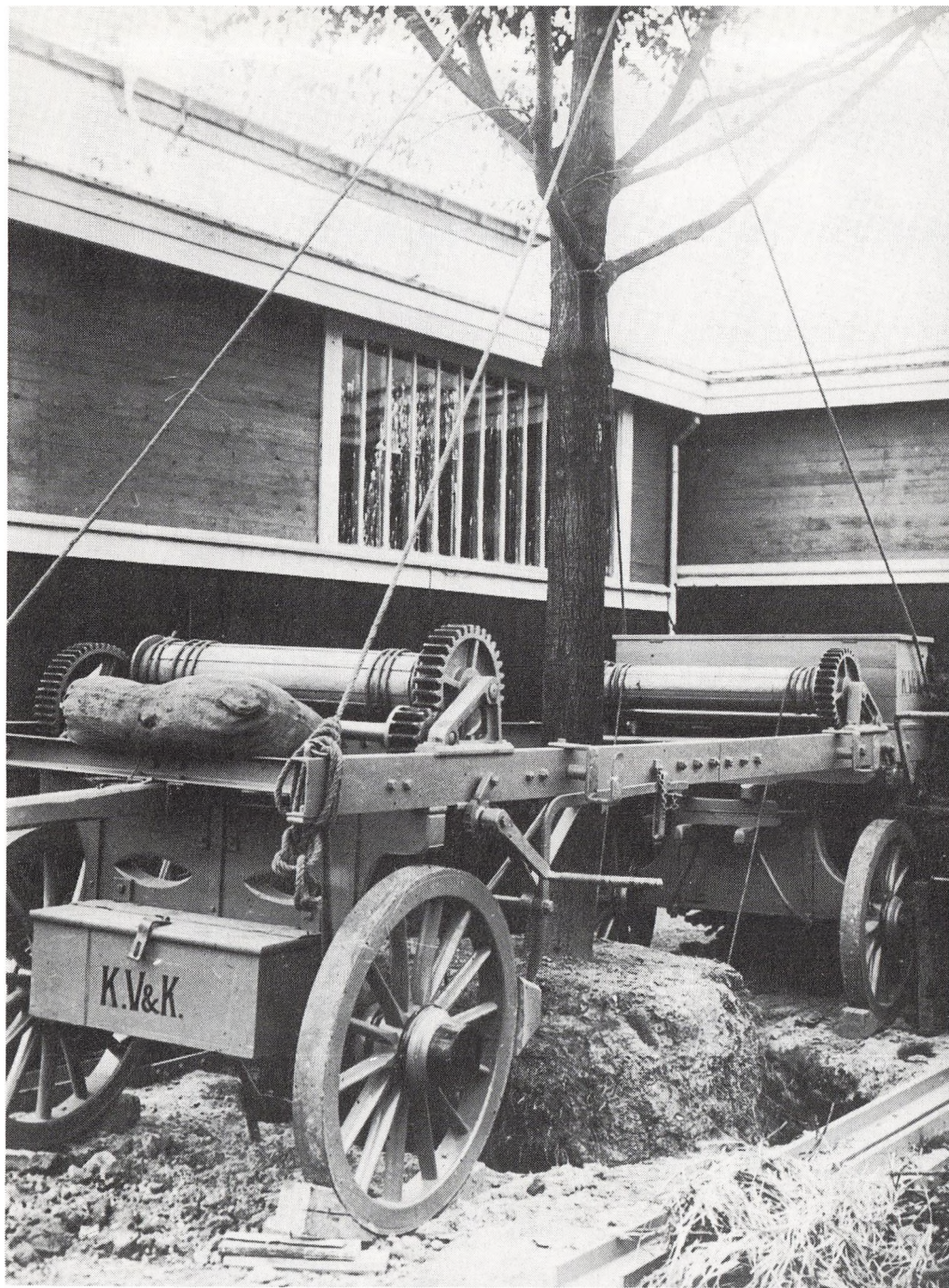

Under første verdenskrig var der mange sønderjyder, der tvunget havde kæmpet på tysk side, og mange af dem var også kommet i krigsfangelejr. I 1919 kom skibet Sct. Thomas som det første til Nordre Toldbod med de første sønderjyske krigsfanger. Efter at det første skib havde været der, gik det stærkt. Mange skibe fulgte med fanger fra England, Frankrig, Sydvest-Afrika, Øst-Afrika og fra Sibirien i Rusland. Det var ikke kun København, skibene anløb, men også Odense og Århus modtog sønderjyderne.

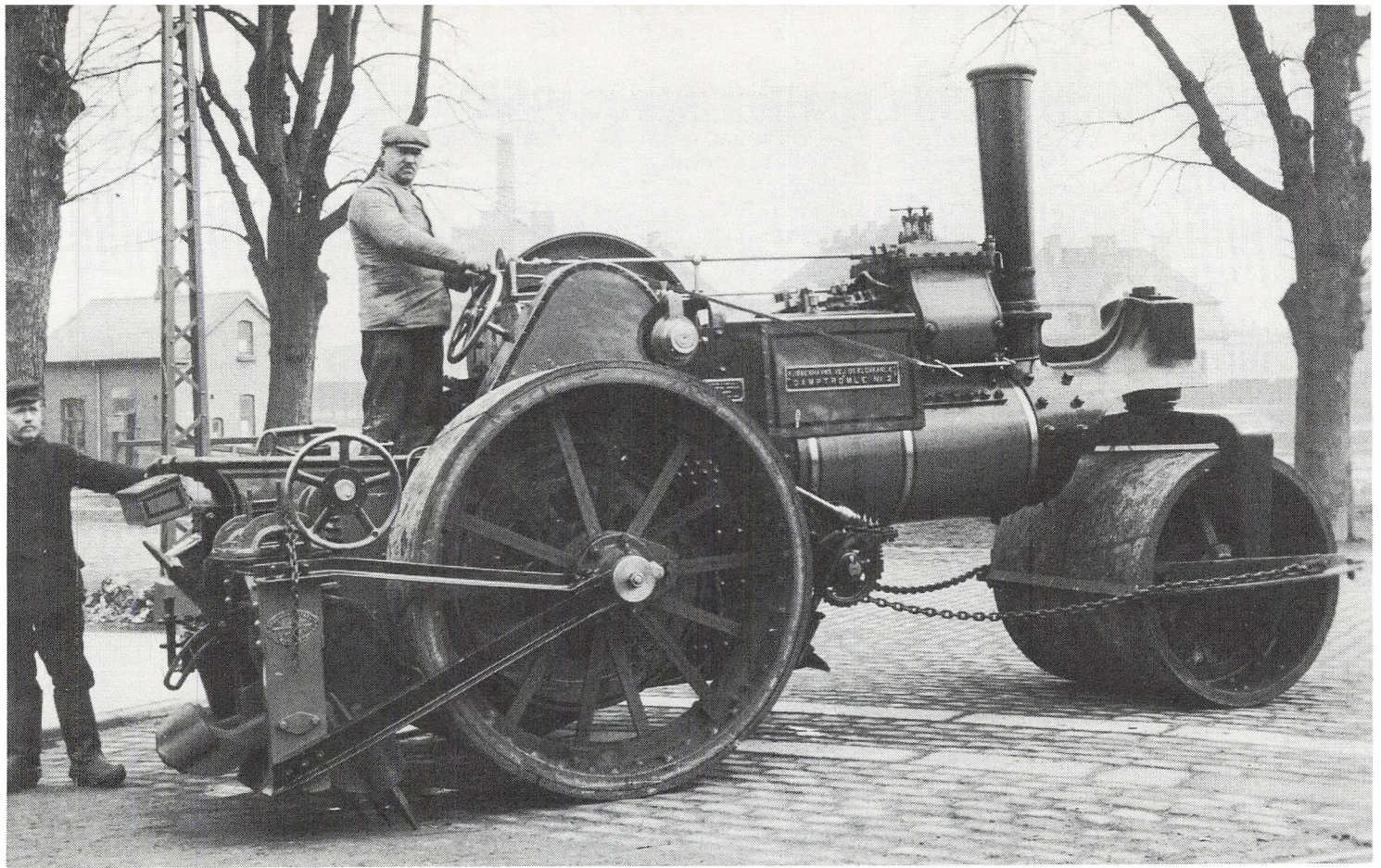

Ved den tyske besættelse i 1940 skulle alt mørklægges. Dette gjaldt også cykler. Men bagskærmen skulle males hvid for at kunne ses. Men først i 1940 var det lovpligtigt, og man risikerede en bøde, hvis det ikke var gjort. Rådet for Større Færdselssikkerhed havde i 1939 startet en kampagne ang. hvide cykelbagskærme. Bl. a. på Sølvtorvet kunne man få det gjort af arbejdsløse malere, der på denne måde tjente en skilling.

I 1912 fik Københavns kommune en maskine (vogn) til transport af ældre træer, som ønskedes flyttet til et bedre voksested med mere plads. Så allerede dengang var man begyndt i det små at tænke på miljøet.

Motoriseringen var på vej. Denne vejdampromle med nr. 2 var et af de første køretøjer Københavns kommune anskaffede. Så sent som i 1918 rådede kommunen over tre motorlastbiler, mens den resterende kørsel foregik med heste. Dampromlen havde til huse i kommunens garager på Strandboulevarden. Her er den fotograferet på Vibenshus Runddel i 1914.

Til renholdelse af gader og veje havde Københavns kommune i 1914 bl. a. denne vejskraber. Den sørgede for, at skidtet, der lå på vejene, blev skrabet ned i den åbne rendesten, som man også kan se på billedet. Der kunne det så ligge til der kom en ordentlig regnskylle. Fortovene blev også fejjet, bl. a. ved hjælp af damernes lange kjoler. Og skulle de over gaden, var det om at finde et godt og solidt gangbræt. Hvordan kjolerne blev holdt rene forinden, må stå hen i det uvisse.

Københavns sidste lygtetænder/lygtepudser forsvandt fra gadebilledet i 1959, da de sidste gaslygter blev slukket. Som det ses på billedet blev lygterne regelmæssigt pudset. Lygterne brændte om dagen med et vågeblus. Lygterne blev tændt og slukket af lygtetænderen, der ved hjælp af en lang stang med en krog i øverste ende, tændte og slukkede, morgen og aften.

Henne om hjørnet, nede i kælderen

En Østerbro-borger fortæller lidt om den café, hendes forældre drev her for 50 år siden

»Cafe Aarhus« hed den restaurant, der for 50 år siden lå på hjørnet af Østerbrogade og Aarhusgade

Den ejedes oprindeligt af T. Møller, men da han døde, blev den overtaget af Niels Larsen, der i flere år havde været tjener i cafeen. Det er ham, der står i indgangsdøren.

— Jeg husker det så godt. Cafeen lå jo lige overfor kaseren, så der kom mange soldater og officerer i restau-

ranten. Og jeg og mine søstre lærte at ride derovre af huserne, fortæller 62-årige Ellinor Iversen, der er datter af restauratør Niels Larsen, og født i Aarhusgade!

Da han døde, drev hans kone Alita Larsen cafeen videre til sin død i 1928, hvor de tre forældreløse søstre på 9, 11 og 13 år blev sendt til Jægerspris børnehjem.

— Der var vi så til vi blev 16 år, og så stod der i papirer-

Samme hjørne, Aarhusgade og Østerbrogade i dag — nu er café'en væk, men restauratørens datter Ellinor Iversen her husker stadig, hvordan det var.

ne, at pigerne skulle lære husgerning. Sådan var det jo dengang. Så jeg kom i huset først i Frederikssund og siden på Østerbro, fortæller Ellinor Iversen.

Og hun fik sit ønske om at vende tilbage til Østerbro op-

fyldt. Bor i dag på 26 år i Grenaaagade, for også hendes mand holder af denne bydel. »Det var ganske vist ikke her, vi traf hinanden, men vi kunne ikke tænke os at bo et andet sted. Og min ene søster er da også vendt tilbage.«

Restauratør Niels Larsen fotograferet i 1920 i indgangen til sin café, der lå på hjørnet af Østerbrogade/Aarhusgade. Han havde overtaget cafeen efter T. Møller, der havde startet den, mens Niels Larsen havde været tjener. Da café'en lå overfor gardehusarkasernen var der et meget stort klientel derfra. Det var der en stor del af kvarterets børn, der drog nytte af. De lærte at ride af huserne.

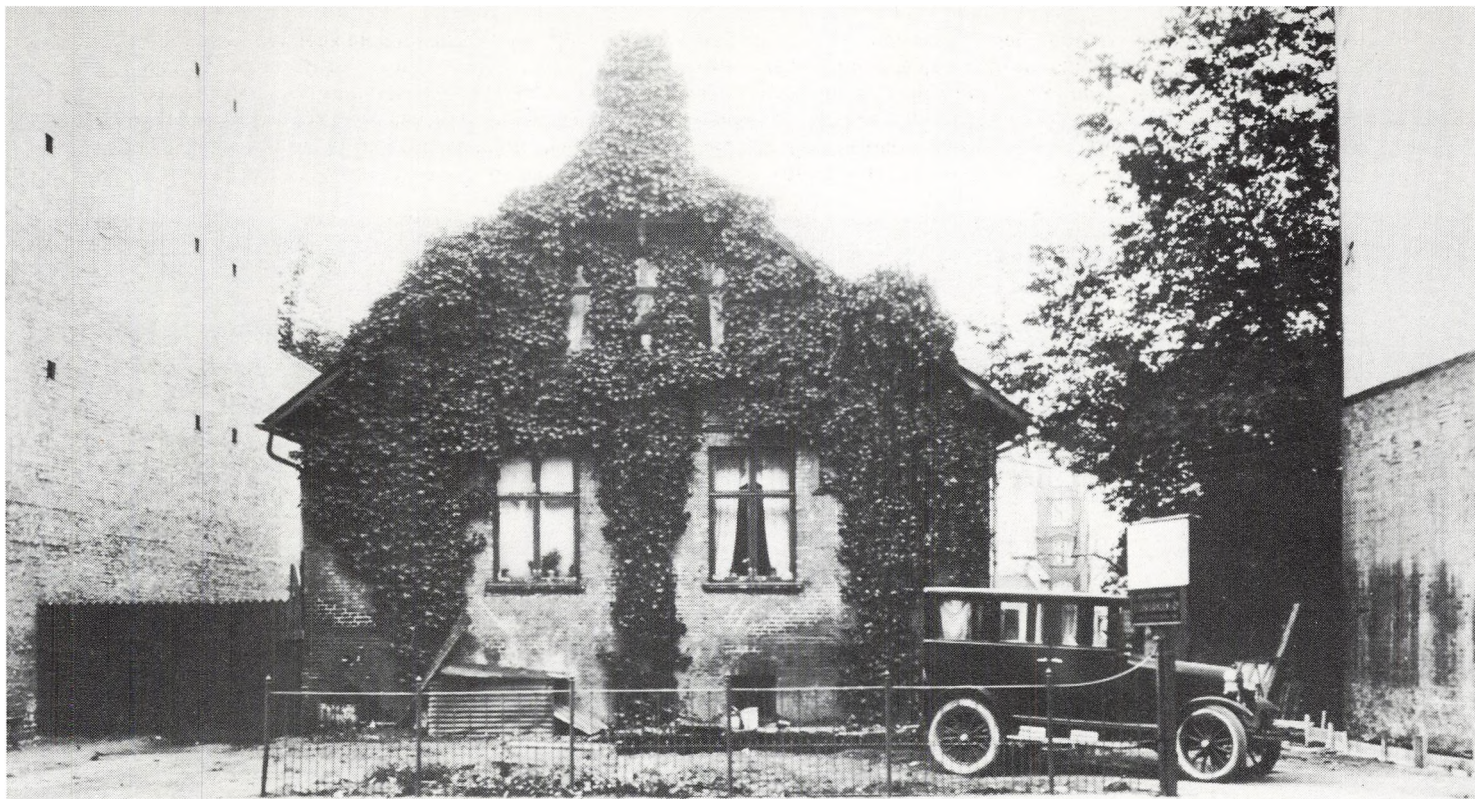

Hvis De tror at billederne er fra Marstal, Nexø eller en anden fiskeri-idyl, så tror De fejl. Det er Østerbro fiskerihavn der ligger alleryderst ude i Kalkbrænderihavnen. Lugten af tjære og fiskegarn blander sig med duften fra stokroser og vilde roser og hvor husenes arkitektur minder om noget der ligger fjernt fra storbyen. Om morgenen når der handles i auktionshallen er der liv i den lille havn.

Midt i København kan man stadig opleve lugten af tjære og fiskegarn, nemlig i Østerbro fiskerihavn, der ligger alleryderst i Kalkbrænderihavnen. Antallet af både er ikke, hvad det var engang, men de gamle fiskeskure og stokroserne kan den dag i dag få tankerne til at flyve på langfart til en Vesterhavsidyl.

N. C. Nielsen's kurvefabrik i Ndr. Frihavsgade 19, med ejer og ansatte. I døren sønnen Aksel Nielsen, der overtog forretningen. I mange år havde Blindes Arbejde udsalg i forretningen. I de samme lokaler er der i dag iskiosk.

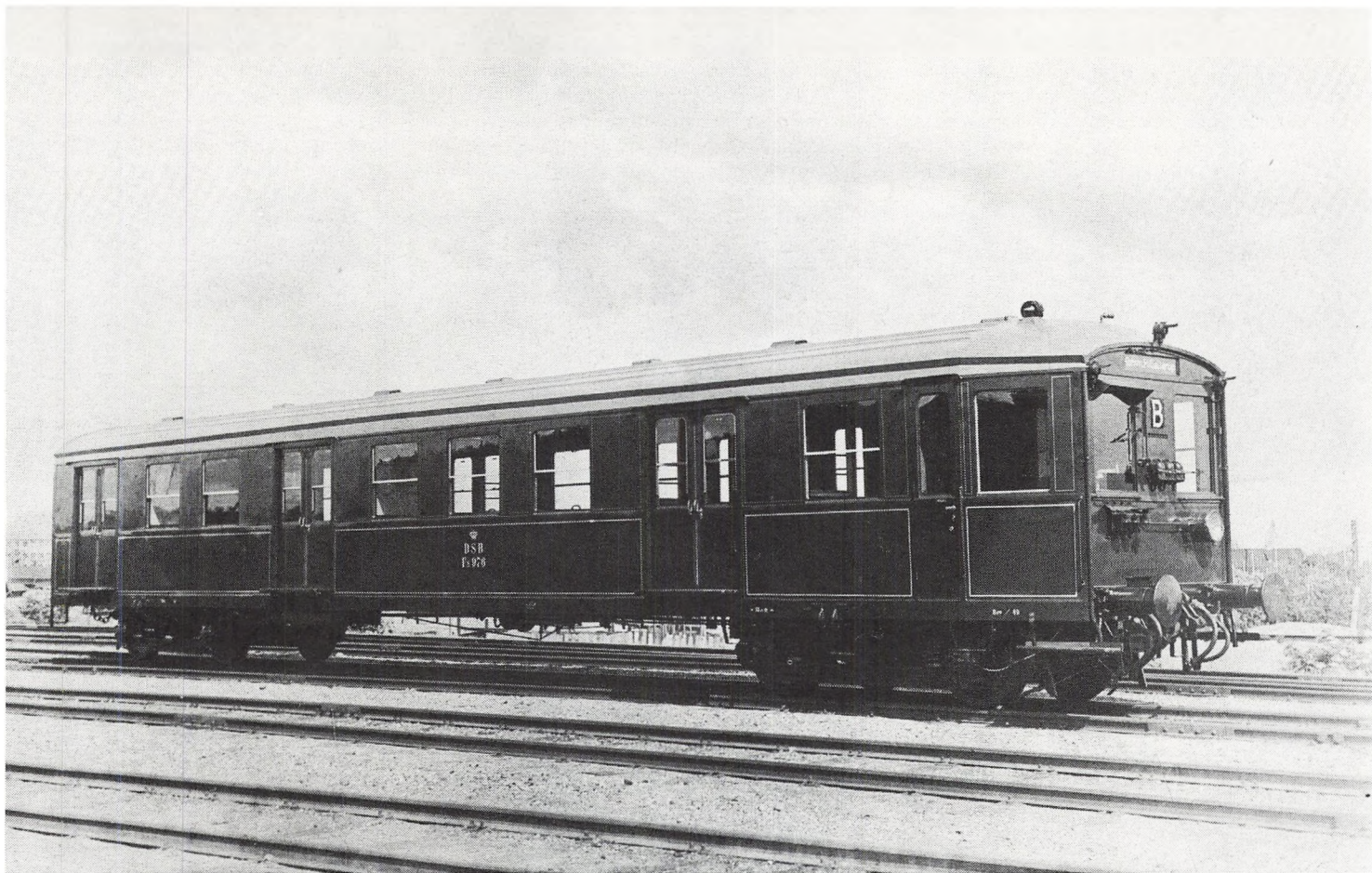

Ndr. Frihavnsgade 24 i 1926. Siden blev huset revet ned for at give plads til en ejendom, hvor der på første sal blev indrettet et af Københavns folkekøkkener. Da folkekøkkenerne i København blev lukket, blev ejendommen revet ned. I dag har DB-Brugsen et stort supermarked på stedet.

Læsesalens fader på Holsteinsgades Skole var lærer P. Morsing, der i 1927 fik den daværende skoleinspektør Gregersen Nørby med på ideen. For at skaffe penge blev der arrangeret basar og teaterforestilling, hvorfra billedet af skolens lærerstab stammer. Bageste række fra venstre: Møller Jensen, Agnes Nørregaard, P. Morsing, R. Grytter, Bjørn, Folmer Lauritzen, Bornemann, H. M. Olsen, Thyge Møller. Midterste række fra venstre: M. Hansen, Ing. Hansen, Larsen, H. Remmer, Gregersen Nørby, Ukendt, Olsson, Sialasen, Abrahamsen, Due, Knutzen. Forreste række fra venstre: Ukendt, Ukendt, Ukendt Ukendt, Larsen, Lasthein, Ukendt og Scherden. Første præmien i basaren var et maleri, som en elevs far, der var lods, havde malet af ØK's skoleskib København, der sank med mand og mus. Maleriet blev aldrig afhentet af vinderen og i dag er det stadig i skolens eje.

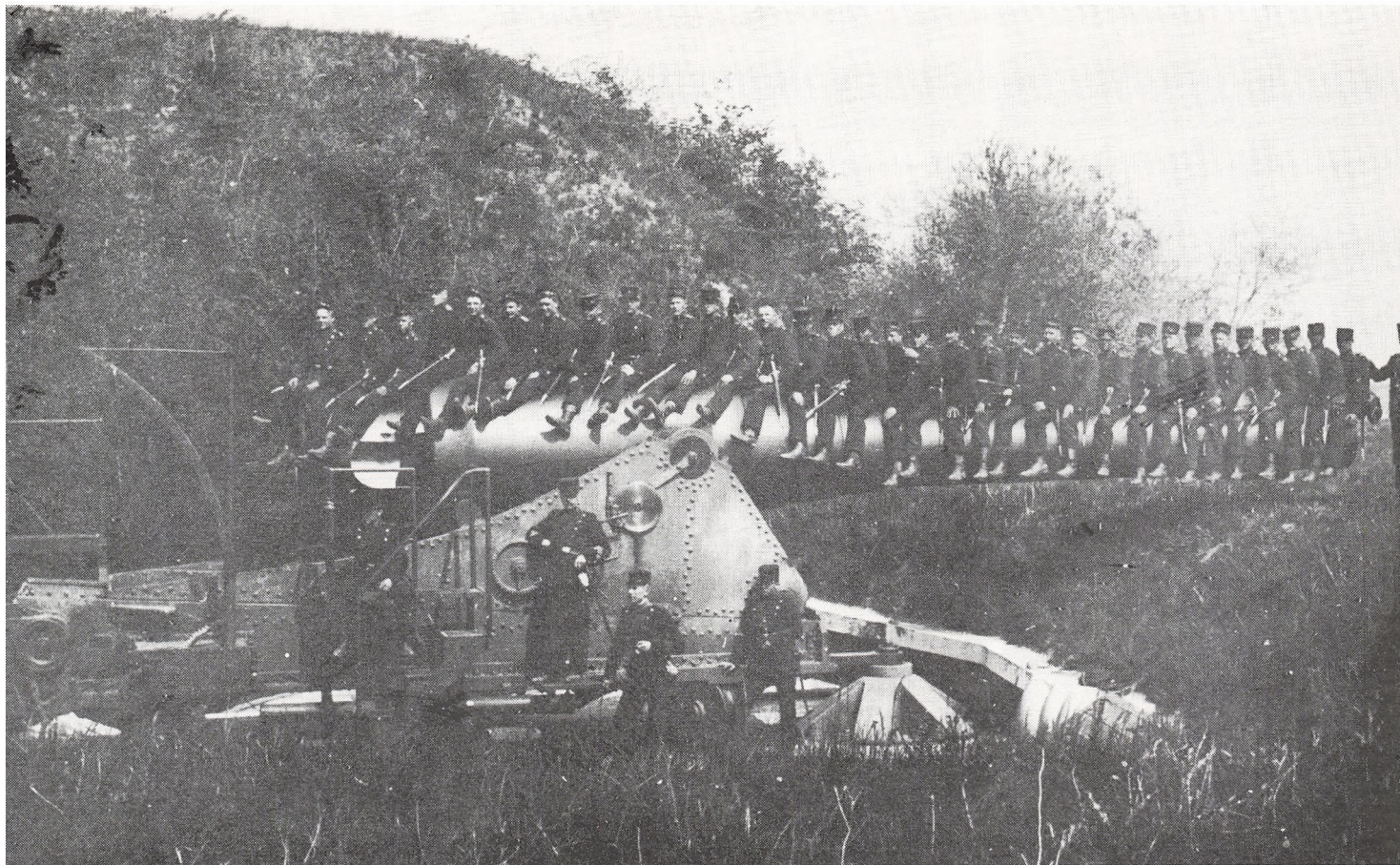
S-togets start i 1934 krævede en række nye stationer, Nordhavn og Svanemøllen. Lige fra starten blev S-toget en succes. De først S-tog på Østerbros stationer kom 15. maj 1934, hvor en S-togs vogn så ud som ovenfor vist.

Ismejeriet Kildevældsgade 75 i 1914 med ejeren Chr. Reenberg og personale. Måske er det sønnen, der er på vej ud med brød i trillebøren. På fortovet ses mælkejunker og smørdritler. Mælkecompagniet kom også med friske forsyninger, thi dengang fik man frisk mælk hver dag. Forretningen er for længst lukket og der er beboelse på stedet.

Tobaksforretningen Blegdamsvej 42. Til venstre ses, at man før i tiden tog hensyn til forretningslivet ved at føre nedløbsrøret uden om automaten. Forretningen eksisterer stadig, og bageren ved siden af er lukket og indgår i dag i tobaksforretningen.

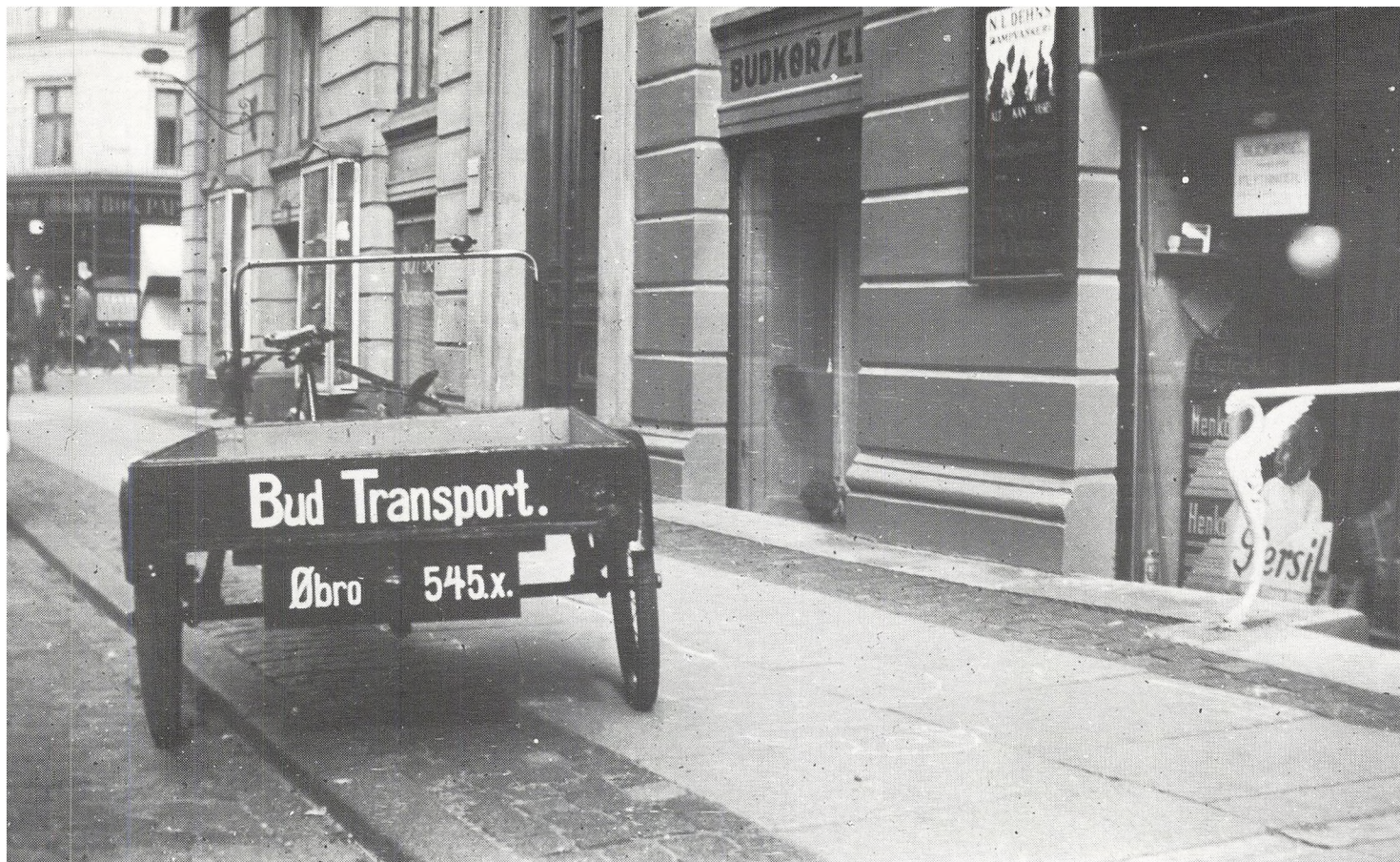

I 1883 blev Kalkbrænderibatteriet færdigt. Batteriet indgik i Københavns søbefæstning og lå der, hvor Jernvej, Tværgade og Billedvej i dag er beliggende. Batteriet var monteret med to kanoner, men hvilke kanoner! Det var de største kanoner Danmark har haft opstillet, nemlig med 35,5 cm kaliber. At der var tale om sværvægttere ses af billedet, hvor 33 soldater sidder på kanonløbet. Batteriet blev nedlagt i 1909 i forbindelse med den nye hærordning.

Brandstationen Østerbrogade 47 blev indviet i april måned 1881 og nedlagt i 1901, da den nye brandstation i Østbanegade blev indviet. Stationen på Østerbrogade havde hestestald og derved udkørsel i Olufsvej (se billedet på den følgende side) hos en privat vognmand. Samtidig med at stationen Østerbrogade blev indviet, fik Østerbro opstillet de 3 første offentlige brandskabe i København.

Budcentraler kom til at sætte deres præg på bybilledet i årtier. Budene med kælenavnet »svajere« transporterede alt. Denne budcentral på Østerbro tog sig i hvileperioderne også af vaske- og rensesøj samtidig med, at der fra forretningen blev solgt vaskepulver.

Københavnske Kvinders kaffevogne blev startet i 1907 som et forsøg på, at jævne folk skulle tage en kop kaffe i stedet for en bajer eller en snaps. En flaske kostede 13 øre. Også mange alkoholsloger gik meget stærkt ind i arbejdet, her ses T. O. D. O. ungdomsorkester ved genforeningsmonumentet i Fælledparken 1930.

I mange år havde Københavns kommune børnehjem i denne villa på Kalkbrænderivej. I dag er det nedlagt.

Var der noget, der optog sindene i 1912, var det mordet, der fandt sted fredag d. 6. december, i Holsteinsgade 8. Den myrdede var blikkenslagermester Carl Kock. Den myrdedes kone blev som mistænkt arresteret og indrømmede, at hun sammen med en ven havde forøvet ugerningen. Vennen blev senere anholdt i Korsør, hvor han stadig var i besiddelse af de kr. 2.450, der manglede i den myrdedes tegnebog. Hvor alvorligt man regnede ugerningen for, ses måske bedst ved, at der tre dage efter mordet stadig står en uniformeret betjent udenfor boligen.

Jagtvejens Mølle og Brødfabriks samlede styrke fotograferet i begyndelsen af dette århundrede. At det kunne være en kold tjans at være kusk, ses tydeligt.

At Idrætshuset ikke kun har været brugt til idræt, men i stor udstrækning indgået i borgernes hverdag, ses tydeligt her på dette billede, taget ved chaufførernes juletræ. Det var ikke kun chaufførerne, men også Handelsstandsforeningen, idrætsforeninger og spejdere, der afholdt juletræ i den store sal.

Østerbrogade 88-90-92 kort før nedrivningen i årene under første verdenskrig. I dag er der beboelsesejendomme på stedet, hvor man dengang kunne købe foder til sine heste, leje tilkørte heste og få undervisning på Østerbros Køre- og Rideskole.

»Tre Flasker Krok«, Lyngbyvej 54 i 1913. Kroen var opført i 1776. Den lå særdeles godt på hjemvejen for de nordsjællandske vognmænd. I dag er den forsvundet.

1048-70

Store Vibenshus i 1911. Store Vibenshus var oplørt under Frederik d. 3. Huset blev dengang rejst som tilsynsbolig for Kongevejen, hvor kun Kongen eller kongehusets ansatte - med nøgle til bommen - måtte bruge vejen. Først i 1723 nævnes Store Vibenshus som værtshus. I dag er dette gamle mødested nedrevet, og hen over jorden suser bilerne på vej til Nordsjælland - uden tanke på den gamle Kongevej.

Vand har altid tiltrukket børn i alle aldre, og også køerne på fælleden skulle have noget at drikke. Det fik de i søen, der lå ved Tagensvej/Nørre Alle. Det samme parti af fælleden er i dag ramme om Universitetsparken, der blev påbegyndt i trediverne. I baggrunden Nørre Alle. Billedet er taget fra Tagensvej i 1902.

Rosenvængets Alle i 1909. Noget af idyllen på billedet kan man stadig opleve i den oase, som villahaverne giver midt i stenørkenen. Villaen i baggrunden var i mange år bolig for maleren J. Skovgaard.

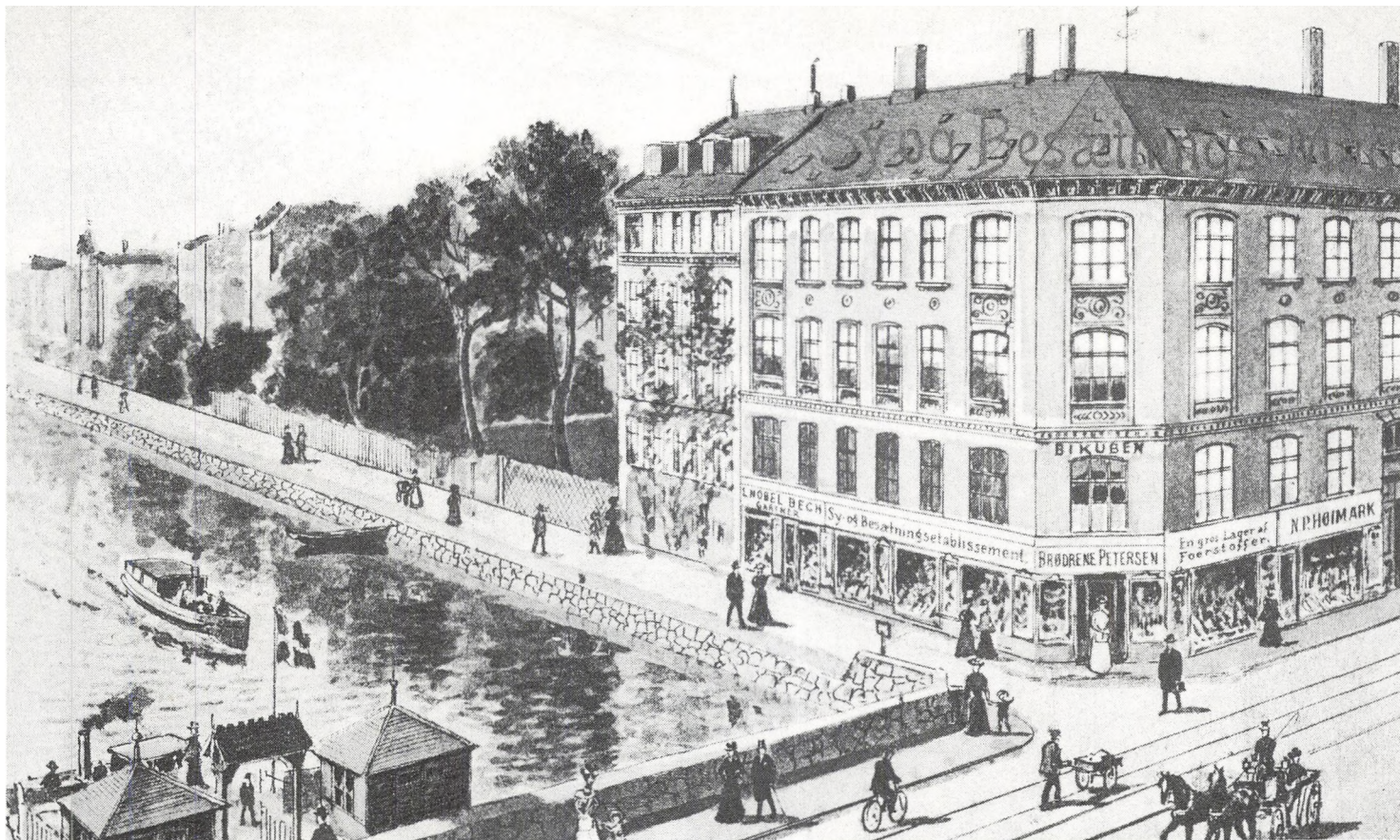
Kalkbrænderivej - i dag Randersgade - set fra Skt. Jacobsgade ca. 1930. I dag er husene nedrevet og har givet plads til en beboelsesejendom. Huset længst til venstre er det Kgl. Opføstringshus, der er indviet i 1880. Dengang hørte der én tønde land stor grund til huset.

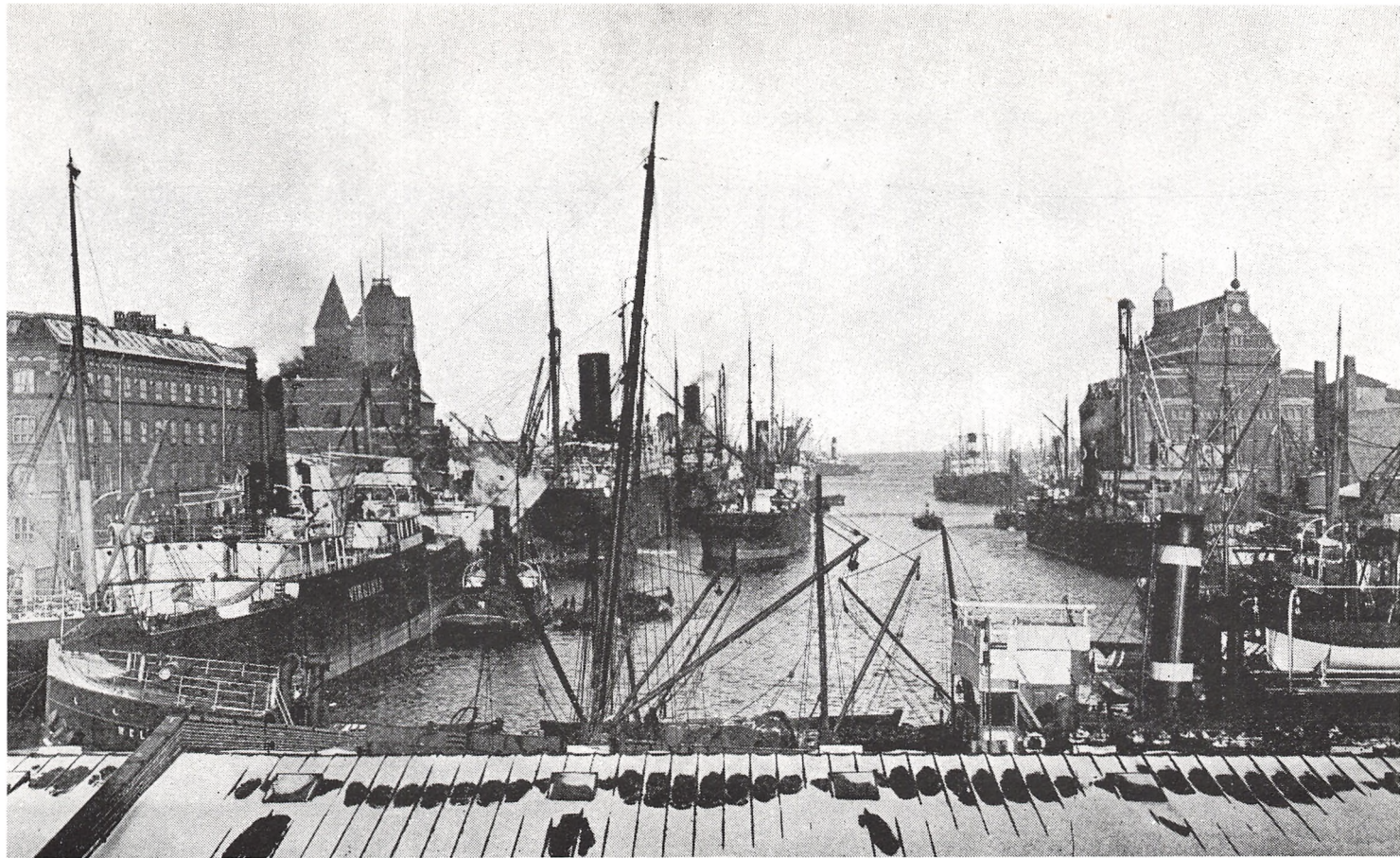
»Jernbanebørster« i 1917 på Østerport station. Der var endnu ikke spekuleret på S-tog og andet nymodens, og alt arbejde foregik med skovl.

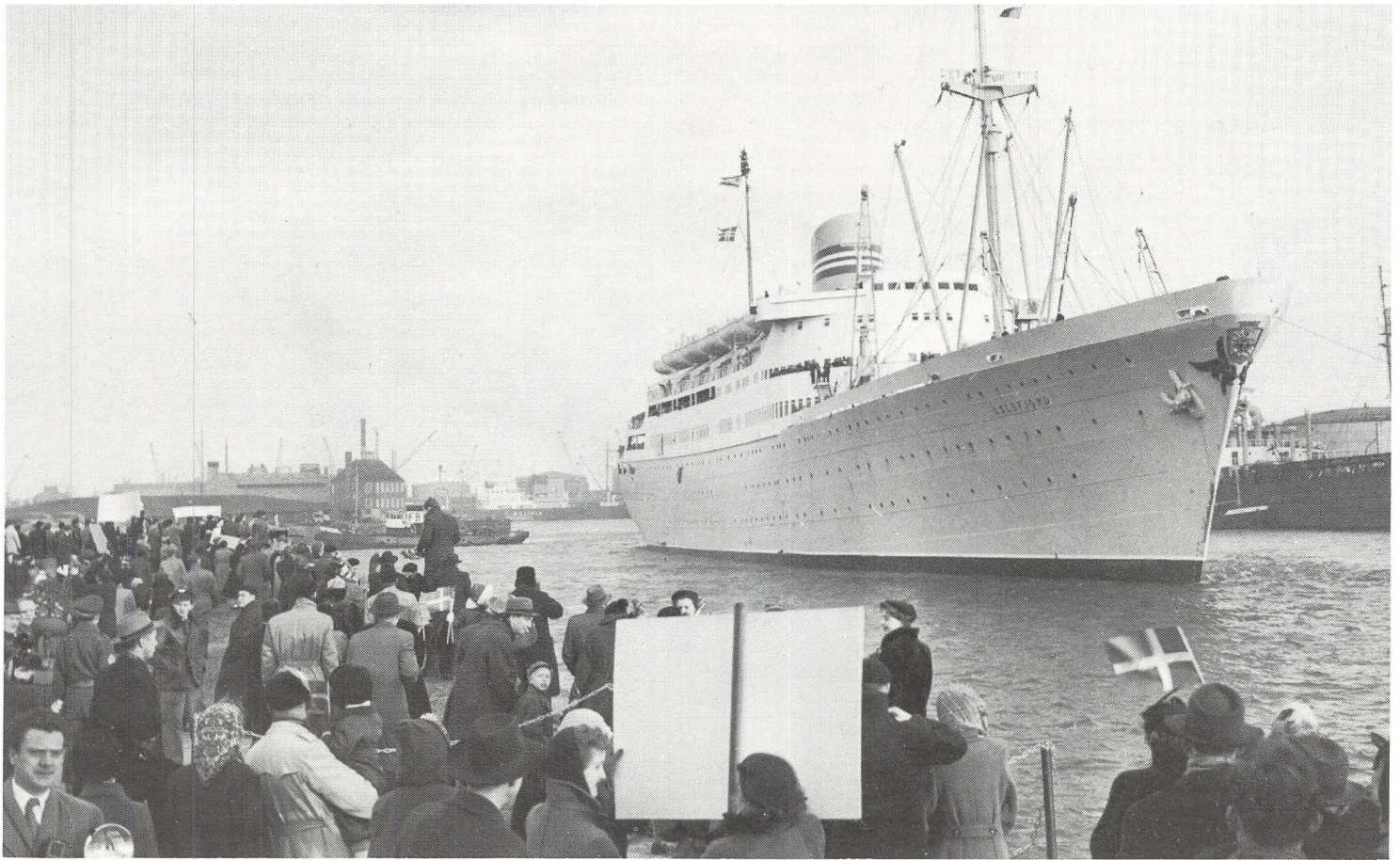
Den samlede politistyrke ved nedlæggelsen i 1934 foran politivagten i Hornemannsgade 1. Vagten blev underlagt den nye station i Rosenvægets Alle. Forrest i civil, stationslederen, overbetjentl. Johs. Krarup, daglig leder af de otte »panserbasser«, der var tilknyttet vagten.

Fra 1893 til 1916 kunne Østerbros borgere tage på tur på søerne. En sejltur fra Østerbrogade til Gyldenløvesgade kostede 5 øre. Bådene afgik hvert 12. minut, og taksten var den samme som for hestesporvogn. (Skødehunde blev befordret gratis). Bådene kunne i aften timerne illumineres ved, at man betalte tre kroner, og derudover kunne man leje frokostbåde med opdækning til 12 personer (til koldt bord), der under sejladsen kunne nyde frokosten. Sejladsen stoppede bl. a. på grund af benzinrestriktioner under første verdenskrig.

Da først Københavns Frihavn var blevet anlagt og indviet ved århundredskiftet, gik det stærkt med at få udlejet kajpladser, og bassinerne blev fyldt op med skibe, hvad billedet her med udsigt over vestbassinet fra 1925 tydeligt viser. Til venstre kajen, hvor Amerikabådene lagde til, til højre i baggrunden ses det ældre silopakhus. I dag er der ikke så mange skibe ved kaj, og Frihavnen er flere gange blevet udvidet, men containerskibene gør, at der i dag går samme tonnage over kajen som i 1938, hvor der i Frihavnen var ansat 1200 mand. I dag er der ansat 250.

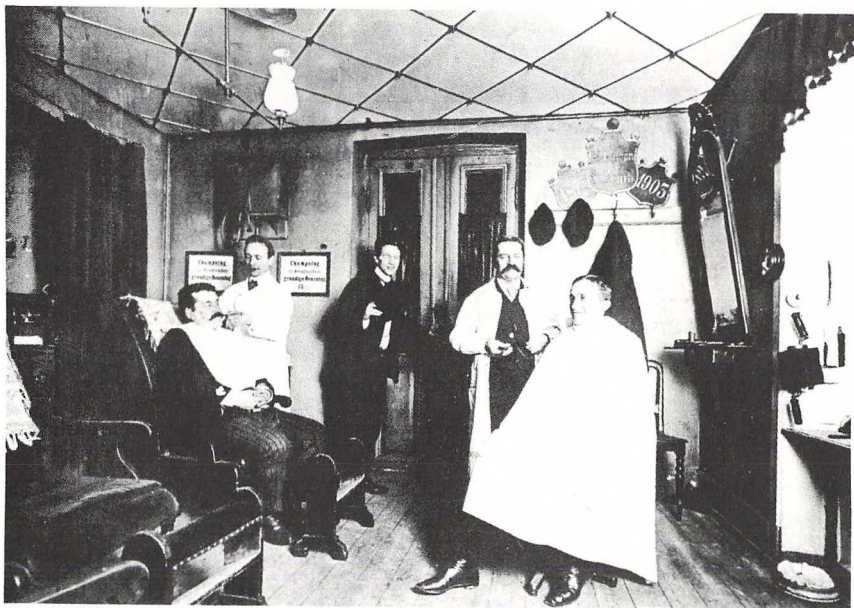

I mange år var den helt store begivenhed i Frihavnen, når juleskibene fra Amerika lagde til kaj i vestbassinet. På billedet er det Norsk Amerika Liniens »Oslofjord«, der står havnen ind.

Abildgaardsgade i 1911, fotograferet fra Øster Farimagsgade. I baggrunden Øster Søgade og søerne. Købmand Chr. Jensen i døren følger som altid, hvad der rører sig.

Man tog sig et lille pusterum på barbersalonen jubilæumsdag i 1903 for at blive fotografert. På skiltene til venstre står: Champolng til Hovedbundens grundlige Renning, 25 Øre. — Og læg også mærke til spyttbakken til højre under vinduet med de tunge gardiner.

Dengang som nu — barbersalon på hjørnet af Viborggade og Løgstørgade.

Interiøret i barbersalonen, der lå på hjørnet af Viborggade/Løgstørgade, som det så ud i 1903, da salonen havde 25 års jubilæum. Til venstre i stolen ses urtekræmmer Fr. S. Albrechtsen, barbersvenden er ukendt, slående i døren Max Jensen, søn af indehaveren. Han blev også kaldt den »løbende barber«, fordi han altid indgik væddemål om, hvor hurtigt han kunne løbe. Senere overtog han forretningen og var i mange år inkassator for Østerbro Handelstandsförening. Manden med det flotte overskæg er ejeren Vilhelm Jensen, også kaldet »professoren«, da barberen dengang også udførte en del lægegerning, bl. a. årelod folk, satte igler på syg hud og trak mælketænder ud på kvarterets børn. Bemærk spyttbakken til højre under vinduet.

Så fint så der ud i barberstuen på hjørnet af Viborg- og Løgstørgade, da dens indehaver barber V. Jensen fejrede sin 25 års jubilæum den 7. september 1903.

Læg mærke til festskjoldene på væggen til højre — og til de rene, nystrøgne kittler, kapper og håndklæder!

OGSÅ ARELADER

Det store billede har vi lånt af Frida Sode-Pedersen, Nøjsomhedsvej — for det er hendes far, den tidligere urtekræmmer Fr. S. Albrechtsen, der sidder i stolen til venstre.

— Jeg husker så tydeligt barberstuen og kendte udmærket Vilhelm Jensen — også kaldte professoren, fortæller Frida Sode-Pedersen.

Professoren er ham med det flotte overskæg, der står parat til at barbere en af kunderne. Tilnavnet fik han, fordi barberen dengang også udførte en del lægegerning — og årelod folk, satte igler på syg hud og trak mælketænder ud på kvarterets børn.

FINDES STADIG

Elegant henslængt ved døren slår Max Jensen, der var indehaverens søn.

— I mange år var han kendt over hele Østerbro som »den løbende barber«, fordi han indgik væddemål om, hvor hurtigt han kunne løbe, fortæller Frida Sode-Pedersen.

Max Jensen overtog løvrigt forretningen og var i mange år en skattet inkassator for Østerbros Handelssforening.

Og det morsomme er, at forretningen stadig findes — dog ser den anderledes ud indvendig, men Frida Sode-Pedersen nikker genkendende til den, når hun i dag passerer den. »For akkurat sådan var trappen og rækværket også dengang«, siger hun.

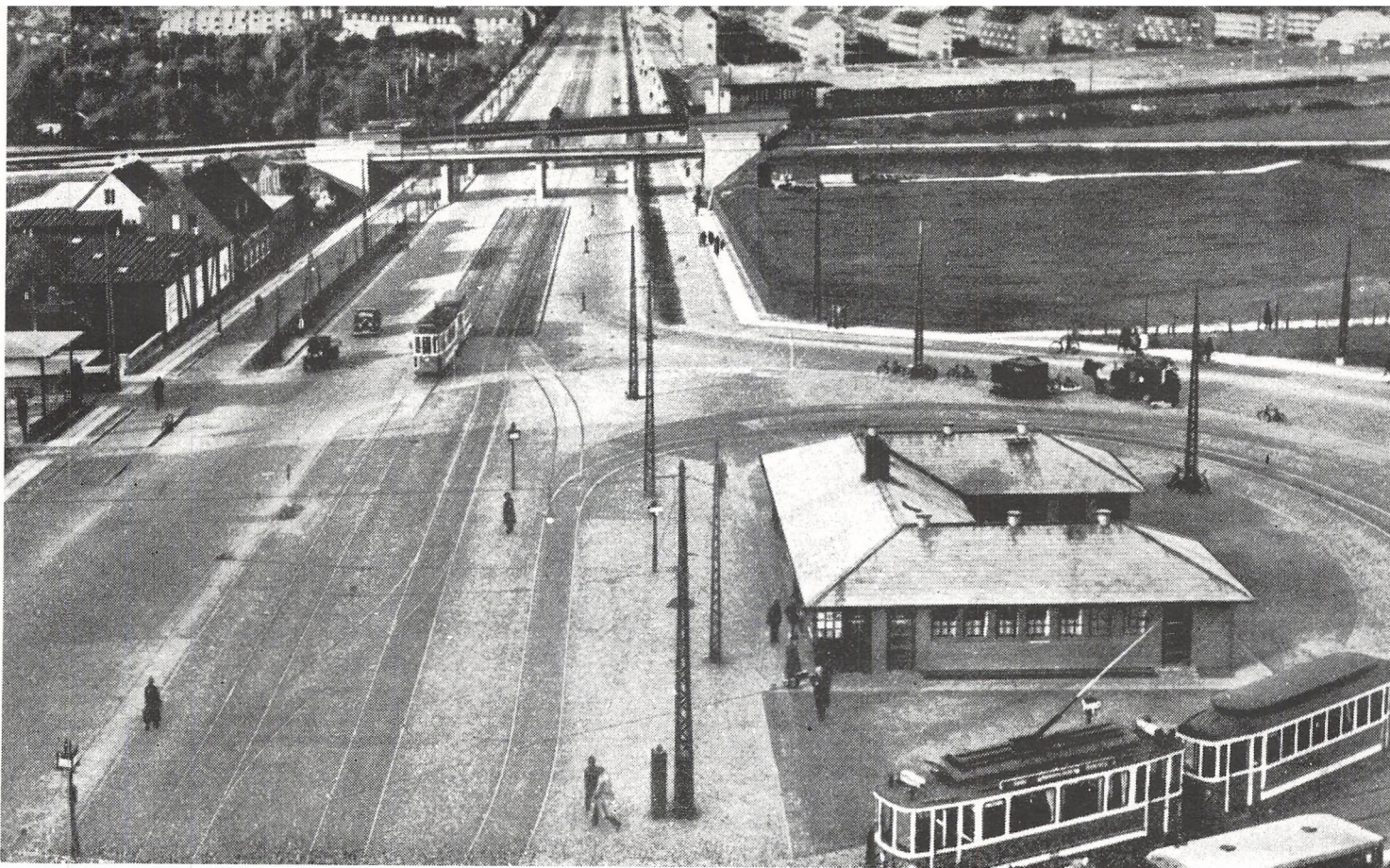
Skoleklasse fra Randersgades Skole i 1907. Som man kan se, var klasserne dengang delt, så piger og drenge gik adskill. I skolegården var der midt i det hele et plankeværk, så der ikke blev fraterniseret mellem kønnene.

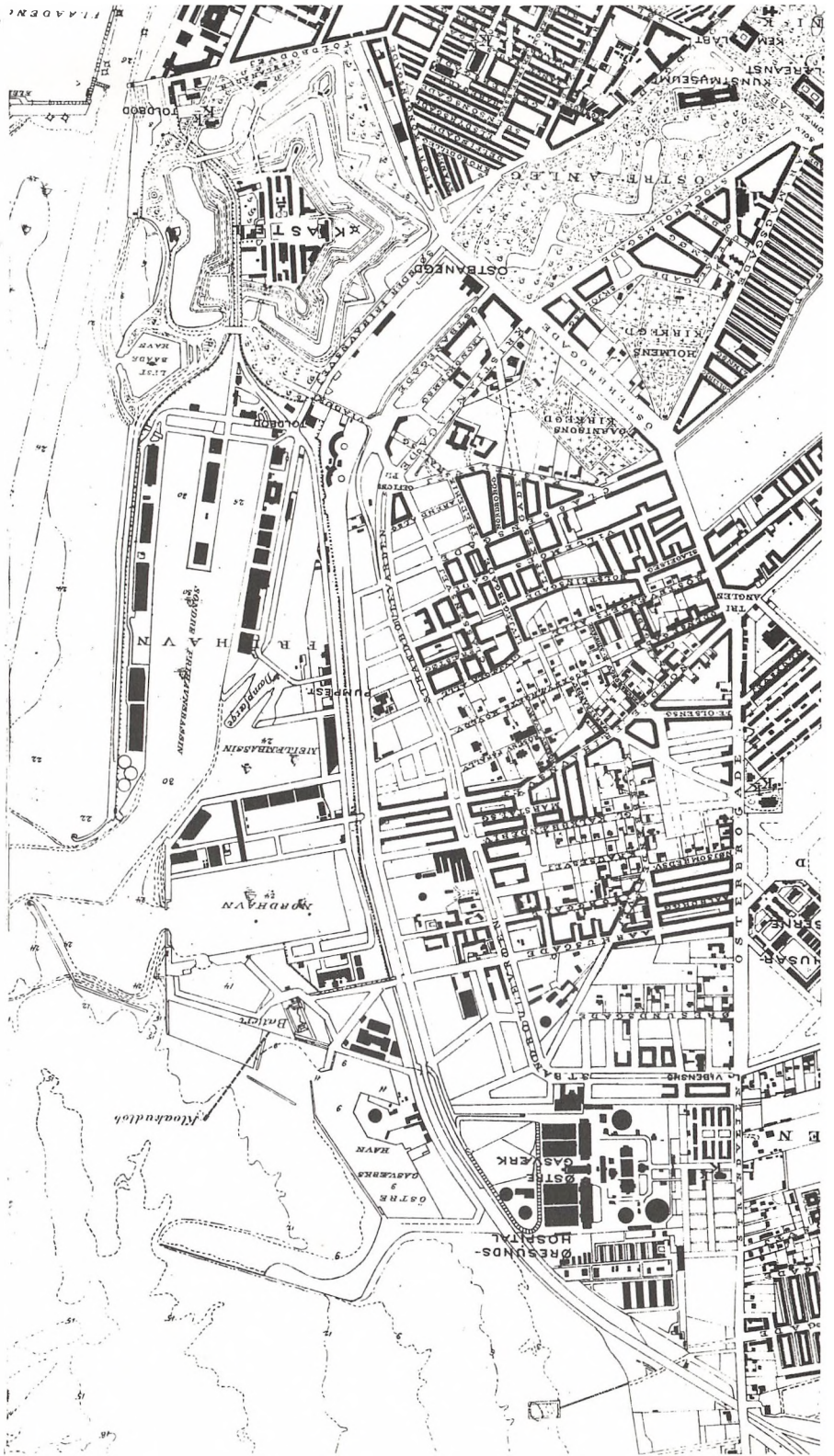
En idrætsklub, der i allerhøjeste grad har sat sit præg på Østerbro, er Boldklubben af 1893 i daglig tale B 93. Det første Danmarksmesterskab vandt fodboldafdelingen i 1929, og det samme hold vandt i i 1930. Her ses holdet der hjemførte trofæet til Østerbro i 1930. Fra venstre i bageste række: Michael Rohde, Sven Petersen, Carl Kirchheiner, Kaj Uldal, Carl Stoltz og massør Karl Marx. Mellemste række: Georg Hansen, Poul Zølck, Poul Jensen, Haldur Lasthein og Helge Scharff. Forreste række: Fritz Tarp, Svend Jensen og Einar H. Hansen. Klubben har også fejret store triumfer i cricket og tennis.

Før der var tænkt på H T, var der ikke alene takstgrænse ved Emdrupvej, men man skiftede også konduktør. Man ville ikke risikere, at pengene kom i tørkede lommer.

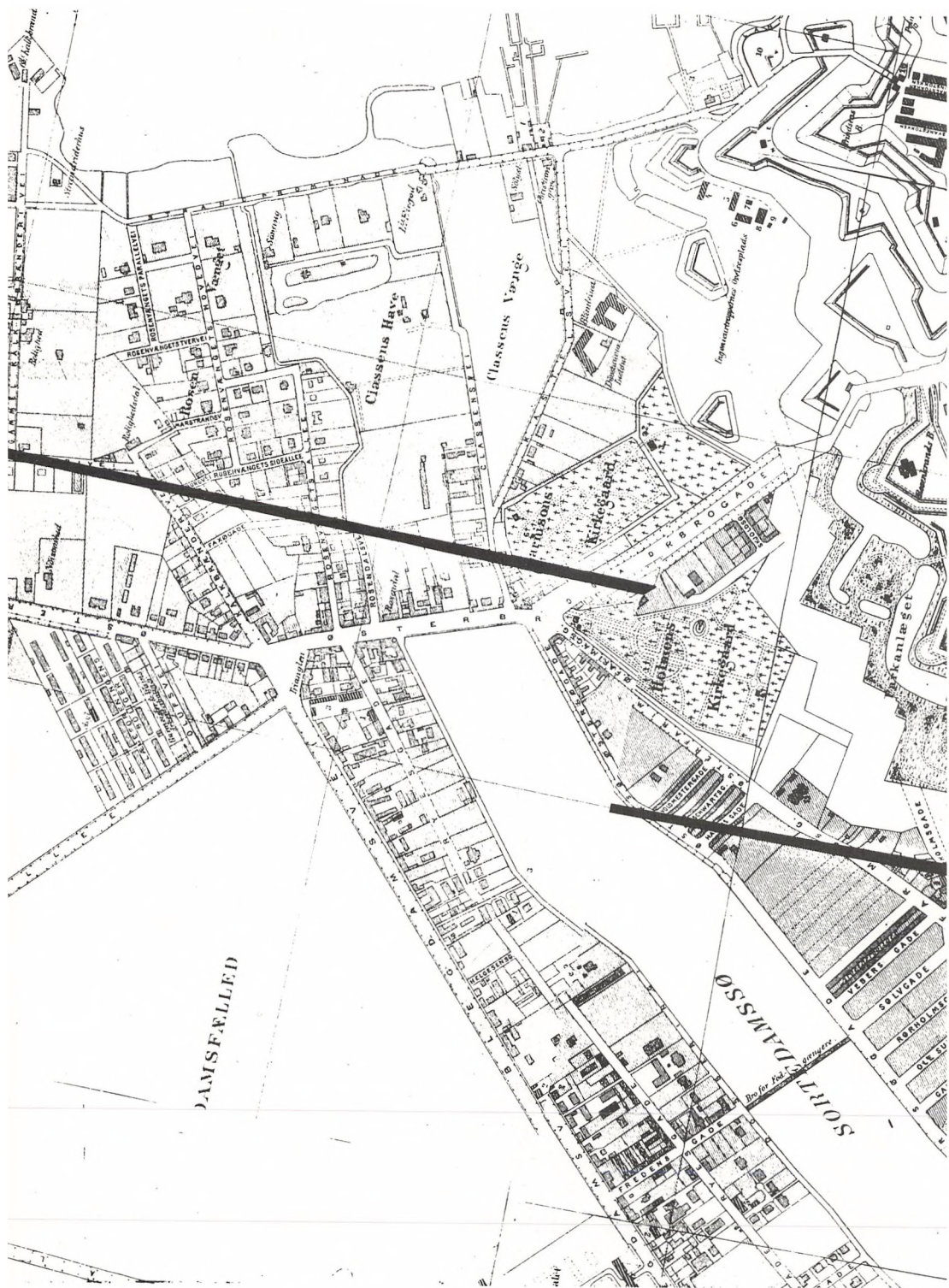
Hans Knudsen's Plads midt i trediveerne efter at viadukten over vejen er lavet. Før var der på stedet jernbanebomme, som blev hejst op og ned hver gang, der kom et tog. Det var Danmarks travleste bomme med 120 log om dagen. På de travleste dage blev de passeret af over 1500 biler i timen. Og så må man tænke på, at dette foregik i trediveerne. I dag er Hans Knudsen's Plads stærkt forandret. Lyngbyvej er blevet motorvej, og på det store græsareal til højre ligger i dag Vanføreforeningens højhus.

Forsiden: Trianglen ved århundredskiftet med idyllisk »ventesal« og hestetrukken sporvogn. I baggrunden anes spiret af Sankt Jacobskirken. Selv om meget er forandret i dag, kan man sagtens genkende Trianglen.

Øverst tv.: Kildevældskroen i midten af trediverne – nu nedrevet. Kroen, der nævnes allerede i 1763, lå omtrent på hjørnet af det nuv. Østerbrogade og Borgervænget.

Øverst th.: Københavns Idrætspark med den gamle tribune på langsiden. I 1955 blev den nedrevet og den nye, store tribune, kender vi alle.

Nederst tv.: Søndre Frihavnsvej i 1914, i dag Folke Bernadottes Alle. For enden ses den svenske kirke – og til højre: »Onkel Toms Hytte«, hvor cigarhandler Johndal i mange år drev en velkendt tobaksforretning.

Nederst th.: Omkring 1910 så Kildevældsplads sådan ud. Første tværgade th. er Niels W. Gadesgade. I 1916 blev der i anlægget, midt i gaden, afsløret en mindesøjle til ære for fysikus Ulrich og grosserer Melchior, foregangsmænd for Arbejdernes Byggeforening. Miljøet er næsten uforandret i dag, hvor pladsen dog er blevet asfalteret.

BILLEDER fra det nu forsvundne ØSTERBRO.

Ved Torben Theisen.

144 sider incl. kort fra ca. 1880 og ca. 1915.